

Poština plačana v gotovini.

MLADOST

LETNIK XIII.

9. ŠTEVILKA

»Mladost«, orlovsko glasilo, izhaja v začetku vsakega meseca v Ljubljani. — List izdaja konzorcij »Mladosti« v Ljubljani. — Upravništvo je v Ljubljani, Jugoslovanska tiskarna, pritličje. — Naročnina je za člane Orlovske zveze 20 K, za vse druge 25 K na leto. — Posamezna številka velja 3 K. — Odgovorni urednik je Ludovik Tomažič. — Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Urejuje: **Jernej Hafner**, Ljubljana, župnišče pri Sv. Petru.

Orlovske potrebščine

ima v zalogi Gospodarski odsek Orlovske zveze v Ljubljani, Jugoslovanska tiskarna. Obračajte se edino nanj. Začasno priporoča in razpošilja:

Zlata knjiga slovenskih Orlov, nevezana K 8.—	Sprejemnica za člane (diplome) K 4.—
Vsak Orel jo mora docela poznati in se po njej ravnati.	Partiture za klavir orlovske himne, prostih vaj, vaditeljskih, za naraščaj itd. po K 5.— in „ 10.—
Mladinske in telovadne igre „ 8.—	Telovadni črevlji „ 60.—
Za slehernega načelnika neobhodno potreben učni pripomoček v telovadnici, zlasti še za one, ki vodijo naraščaj. Priporoča se tudi vsem šolskim vodstvom.	(Pri naročilih navedite vedno številko velikosti noge.)
Mladeniška telovadna organizacija „ 1.—	Trakovi z napisi za surke, vsak „ 3.—
To je sicer star pravilnik Orlovske zveze, a še vedno uporaben, posebno za ustanavljanje novih odsekov.	Tekmovalne vaje za Maribor „ 12.—
»Mladost«, letniki 1915 do 1918 (letnik 1919 nepopoln), vsak po „ 5.—	Vadnik „ 18.—
	Orlovske čepice (števil. 54—58) „ 65.—
	Majce „ 70.—
	Deke za konje, komad „ 150.—
	Mariborski znaki, komad „ 6.—
	Trobke za načelnike s trakom „ 80.—
	Trobke za načelnice s trakom „ 70.—
	Zavojnina in poštnina se zaračuna posebej.

I. slovanski orlovski tabor v Mariboru.

29. VII.—3. VIII. 1920.

Oglej v solnce —
oko ti za čas
oslepi! Vstopi v
tovarno, kjer
razbija sto kladivov — uho ti
za čas oglušni!
Hiti mimo galerije
umetnin, —
misel ti za čas
zastane!

razumeš vsaj nekoliko obsežnost, veličino in pomen mariborskega tabora, I. slovanskega orlovskega tabora. Ni čuda, da se to ogromno, sijajno slavlje in delo ni moglo zajeziti na par dni v Mariboru, da se je z naravno silo močnega notranjega življenja razlilo proti Ljubljani in Bledu.

Posebna dvojna številka »Mladosti« — morebiti tudi posebna knjiga, če ne bi bila predraga — bo koncem leta prinesla obširnejšo sliko tabora, vsaj v glavnih potezah. Zaenkrat si pokličimo v spomin le najpomembnejše dogodke, ki so v zvezi s taborom in pomislimo, je-li smo ž njim dosegli nameravane uspehe. (Primeri uvodna članka v 6. in 7.-8. številki »Mladosti«.)

Mariborski tabor je pokazal veliko vrednost našega dela. V izredno težkem povojnem času združiti na odločno verski podlagi, za požrtvovalno delo samopremagovanja, ob močnem protidelovanju nasprotnikov katoliške misli, več tisoč fantov v eno črto in jo postaviti v času draginje v oddaljeni Maribor, je velik uspeh. Še večji uspeh pa je, če se ti preprosti kmečki in delavski fantje tako disciplinirano zadrže, kakor so se zadržali pri govorih, obhodih, službi božji, na telovadišču, v cerkvi, na ulici, v gostilni, povsod in vse dni. Reditelji in policija so občudovali red in dostojnost desetisočev. Pokazalo se je: mi imamo dobra, prava načela in se jih tudi držimo. Gostje, prijatelji in poštene nasprotniki ta uspeh priznavajo, zlobni nasprotniki se sicer iz nas norčujejo, a lumparij, kakor bi radi, nam očitati ne morejo, s svojim sramotjenjem naše zveze in z dejanskimi napadi največ sami sebi škodujejo. — Nemško ime Maribora je izginilo; naš tabor je udomačil doma in v tujini lepo slovensko ime mesta in dal prilično bližnjim sosedom in oddaljenim prijate-

V času našega tabora smo videli toliko lepega, slišali toliko novega, dobili tako mnogobrojne in globoke vtise, da se le polagoma zbirajo naše misli k premišljevanju. Te množice bratov in sester iz vseh krajev Slovenije! Nismo mislili, da nas je že toliko. Tako številno odposlanstvo iz Čehoslovaške, skoro 500, s posebnim vlakom, med njimi tudi višji uradniki, poslanci, vseučilišni profesorji! Iz daljnega Pariza 18 članov mogočne francoske katoliške telovadne organizacije! Iz naše države nad 5000 Hrvatov in zastopniki Srbov! In ti desetisoči slovenskih, organiziranih naših somišljenikov! V času draginje in pomanjkanja, materializma in podivjanosti! Vsi sloji, spolji in vse starostne dobe, vsi združeni v misli: z Bogom za narod, ene volje: v katoliških organizacijah požrtvovalno sodelovati za povzdigo naroda na verski podlagi, boriti se za verska in narodna načela.

Prisrčni pozdravi in sprejemi, tekme, slavnostna in poučna zborovanja, svete maše, komerzi, gledališke predstave, pevski nastopi, govori, predavanja, posvetovanja, koncerti, manifestacijski obhodi, občni zbori, veličastni tabor in služba božja na glavnem trgu, javna telovadba, ogromni slavnostni obhod — tega popisati ni mogoče, to si moral videti in slišati, da

ljem spoznati naše obmejne razmere. Stotine Korošcev in Prekmurcev, navajene gledati le velike slavnosti nasilnih, prevzetnih tujcev, so prvič videle velikansko, lepo slovensko slavlje. Tabor je utrdil v njih narodno zavest in vzbudil v njihovih srcih spoštovanje do lastnega naroda, njegove sposobnosti in moči. — Tisoči preprostih kmečkih in delavskih udeležencev tabora so ponesli duha in sijaj te katoliške, slovenske in slovanske manifestacije širom Slovenije do zadnje vasi, gosti naši v daljno tujino. Povsod, kamor bo segel glas o taboru, bodo spoznali in spoštovali naše požrtvovalno stremljenje naprej in navzgor. Zato mariborski tabor ni le nepreračunljive koristi za naše orlovsko gibanje, ampak še bolj za narod in državo, katerima je pridobil novih prijateljev med narodi. Orli in Orlice so poklonili narodu in državi neprecenljiv dar.

Mati Slovenija, Tvoji ljubavi
Orel junaško klanja srce.
Narod slovenski, k nesmrtni slavi
Tvoji se naše sile boré.

Naš nastop v Mariboru in v Ljubljani je pridobil za nas in naš narod srca naših gostov. Ustmene izjave, še bolj pa pisma, ki jih dobivamo od gostov glede našega dela, so naše najlepše plačilo, največji uspeh. Navdušenje Hrvatov, ki so ponesli naše prepričanje v svoje domove s trdnim sklepom, da bodo nastopili našo pot in postavili slovenskemu in čl. Orlu ob stran novo zavezniško armado hrvatskim Orlov, nam je porok, da bodo hrvatski gostje uspešni glasniki delavne bratske vzajemnosti. Srbski gostje nam pošiljajo s protestom proti obrekovalcem tabora bratske pozdrave od »budućih beogradskih Orlova«. Tako prisrčno, kakor smo občevali slovenski in čehoslovaški Orli na taboru, na Bledu in v Ljubljani med seboj, še nikdar ni občevala nobena slovenska organizacija z drugorodno slovansko organizacijo. V delu in boju združeni, ene misli, ene volje, sklenjeni v slovanski orlovski zvezi na istem programu, tvorimo s čehoslovaškimi Orli armado delavcev za utrjenje jugoslovansko-čehoslovaške narodne in državne zveze, ki jo bo morala tudi naša država priznati, kakor jo že vpoštevata Čehoslovaška. Francozi in Belgijci niso ničesar vedeli o nas, niti imena našega niso poznali. Polni navdušenja za naše delo, naše kulturno stremljenje naprej in navzgor so sledili našim prireditvam. Od dne do dne so odlašali svoj odhod v domovino, kamor se jim je mudilo. Šele surovosti nasprotnikov

katoliškega imena so jih nagnile k odhodu; a ponesli so seboj nebroj ugodnih vtisov in prijetnih spominov na katoliške Slovence, njih delo in gostoljubnost. V zvezi z njimi bomo dalje delali in se borili: z Bogom za narod, čez leto in dan pa bomo z njimi tekmovali v Strassburgu na Alzaškem. Najdalje smo imeli v svoji sredi Amerikance. Slovenci v starem in novem svetu so na katoliški podlagi združeni za delo in boj; združil jih je mariborski tabor. Velike žrtve in darovi naših bratov v Ameriki za našo organizacijo pričajo, da cenijo naše delo, da bodo širili našo misel v svoji novi domovini. Poljaki, zadržani po težkem boju za obstoj Poljske, niso mogli nastopiti potovanja; poslali pa so svoje zastopstvo od poljskega konzulata v Zagrebu, ki bo skrbel za spojitve ožjih stikov njihovih mladinskih katoliških organizacij z nami. Lahko rečemo: še nobena slovenska slavnost ni združila tolikega števila gostov, zastopnikov tolikih narodov, nobena ne pokazala slovenskega naroda v tako lepi luči in mu pridobila toliko prijateljev zunaj domovine, kakor I. slovanski orlovski tabor.

Orel se je moral do letos boriti za svoj obstoj. Nele, da so ga svobodomiselni in liberalni ljudje prezirali in želeli njegovega propada, tudi mnogi katoliškomisleči so ga omalovaževali, tu in tam celo ovirali njegov razvoj. Vzlic pomanjkljivim gmotnim sredstvom, brez zadostne moralne podpore mnogih, ki bi po poklicu in verskem prepričanju morali podpirati katoliško-narodno orlovsko gibanje, je Orel pogumno in požrtvovalno gradil svojo organizacijo dalje na podlagi načel in navodil svoje Zlate knjige. V Mariboru pa je podrl s svojim nastopom vse pomisleke in predsodke tistih, ki so smatrali orlovsko organizacijo za otročarijo in nevarno igrakanje. Premagani po velikih uspehih Orla za čast božjo in blagor naroda so priznali svojo zmotno in se odločili, da ne bodo več naše zveze in našega stremjenja prezirali, ampak nam v bodoče pomagali. V Mariboru smo si pridobili tisoče novih članov, zlasti podpornih. Agitacija za nove člane je odsekoma neprimereno olajšana, naj ne zamude izrabiti ugodni čas in razpoloženje src, izpreobrnjenih v Mariboru. — Nasprotniki naših načel besne, ko vidijo in čutijo uspehe tabora. Do letos so nas obrekovali, da ne zidamo, ampak le razdiramo narodno edinost, da sploh nismo telovadna organizacija, da nas

je le peščica, da ničesar ne zmoremo; da bo Orel sam od sebe razpadel ali da ga bo — vlada prepovedala. Mogočna vrsta Čehov, Hrvatov in Srbov, številna deputacija iz Francije in Belgije, desetisoči iz vseh krajev Slovenije, zbrani v Mariboru, naš telovadni nastop, naš slavnostni obhod, naša zborovanja, naša vesela volja do dela, celi potek našega tabora, izjave prestolonaslednika v Ljubljani in drugod (ob potovanju po Sloveniji), udeležba in priznalne izjave vojaških in vladnih zastopnikov, škofov in narodnih voditeljev na I. slovanškem orlovskem taboru — ta dejstva, vsem udeležencem očita, so enkrat za vselej ovrгла in osmešila vse klevete nasprotnikov Orla. Besné in grabijo za kamen, za kol, izmišljajo si novih laži in psovki, ko doživljajo, da dosedanja njihova sredstva niso mogla Orlu niti škodovati, še manj pa ga uničiti. Mi pa, bratje, ne pozabimo nikoli, da so naša katoliško-narodna načela in požrtvovalno delo po teh načelih tista moč, ki nas je krepila, dvigala, širila in utrjevala naše vrste in nas pripeljala do sijajne zmage v Mariboru. Teh načel se držimo, kakor dozdej tudi nadalje neutrudno in nesebično delajmo.

K božjemu Solncu dvignimo krila,
večne ljubavi vabi nas žar,
Z nebne višine Orlu bo sila
krivdo in sužnost razbila vsekdár!

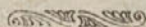
Naš mariborski tabor mora postati mejnik nove, slavne dobe vsestranskega, pravega, smotrenega napredovanja Orla! Zborovanja in nastopi so nam pokazali poleg vrlin in prednosti tudi pomanjkljivosti naše organizacije. Vse premalo je še razširjena, odseki imajo večinoma vse premalo članov, delo ni zadosti smotreno urejeno, načrt dela nepopoln, delo ni zadosti razdeljeno med člane; discipline, zavednosti, odločnosti, izobrazbe je v naših vrstah še veliko premalo; spretnosti v nastopu, doslednosti v načelih, pravega bratstva in požrtvovalnosti marsikje pogrešamo; nimamo dosti voditeljev, podpornikov. »Mladosti« še ne bero vsi člani in prijatelji Orla, Poslovnika, Vadnika i. dr. tiskovin še ni zadosti med brati, petje se malokje čuje. Telovadnic, krojev, telovadnih oblek, zastav, rogov, bobnov, orodja, predpisanih knjig itd. še veliko veliko nimamo. Bratstvo med sosednjimi odseki, vpliv okrožij, pokorščina do O. Z. in podpiranje O. Z., točnost v dopisovanju, vse to

se mora izboljšati. Nič več ne sme vladati med nami slučajnost, ampak moč lastne delavne volje, ki izvršuje točne, premišljene načrte dela in razvoja. Prisvojimo si geslo bratskih čehoslovaških Orlov: naprej in navzgor! Zveza, okrožje, odsek imej natančen načrt dela pred očmi in ga vztrajno izvršuj v zmyslu pravil in pravnoveljavnih sklepov občnih zborov in sej. Noben uspeh nas ne sme zažugati v brezdelje, nobeno nasprotovanje ali ovira oplasiti. Kdor ne napreduje — nazaduje. Ne pustimo delati le odbornikov, vsi vneto sodelujmo. Vežbajmo se telesno in duševno, da se bomo vzgojili v sposobne voditelje kakršnekoli organizacije: orlovske, strokovne, prosvetne, verske, gospodarske ali politične! Ne mirujmo, dokler ne bo vsa mladina, ves naš narod organiziran na katoliško-narodnem temelju. Neprestano mislimo na potrebe naroda, na visoke, krasne cilje naše: prepojití sebe, družino, župnijo, narod, državo z osrečujočim duhom krščanstva. Nismo sami, tisoči slovenskih Orlov in Orlic! Z nami so najtesneje združeni desetisoči čehoslovaške katoliške mladine, ki je izkušena, utrjena v boju za krščanske ideale. Od nas pričakujejo pomoči množice hrvatske in srbske verne omladine. Z nami so stopili v bratsko zvezu stotisoči francoske, belgijske, švicarske, nizozemske in poljske katoliške mladine. Naši rojaki v Ameriki se vesele našega napredovanja, nam zagotavljajo gmotno pomoč in upajo od nas moralne pomoči.

Zora mladosti, sila kreposti,
v žilah nam polje naroda rast.
V trudu in znoju, polnem radosti,
domu gradimo slavo in čast.

Bratje, Z Bogom za narod — naprej in navzgor! Narod potrebuje sposobnih, poštenih, požrtvovalnih delavcev in voditeljev. Ali naj ga prepustimo rokam brezvercev, da ga bodo peljali v odpad od Kristusa, od edino izveličavne Cerkve, v temo brezverstva, v močvirje nenravnosti? Ne, tega ne smemo, ne moremo dopustiti! Zato bomo neumorno delali v naši Orlovski Zvezi in v naših odsekih, da se vzgojimo v sposobne narodne delavce in borce, da bomo darovali izmed sebe ljubljenu narodu tudi sposobnih voditeljev. Najboljši župani, poslanci, predsedniki društev, vodilni možje in žene morajo vzrasti iz naših vrst!

Fantje! Veselo na plodono delo!

V znamenju socializma.

Dr. Jos. Jeraj.

zanim je rekel: »Čutim, da se preteklost trese pod menoj, da se zidovi starega zidovja majo. Toda kaj bo ostalo iz teh razvalin?« — Novo življenje klije vedno iz razvalin starega življenja, ki se razvija v novih oblikah, v novih smereh. Vsaka doba ima nekaj čisto posebnega za sé. Ko se izživi, ko izgubi svojo življenjsko moč, preneha — ali nankrat — v podobi revolucije, prevrata, ali pa polagoma potom revolucije, preide v novo dobo, kakor se polagoma razvija otrok v mladeniča, mladenič v moža.

Življenjske razmere se vedno spreminjajo. Napreduje tehnika, znanost in izobrazba. Napredujoče gospodarsko in industrijsko življenje ustvarja vedno nove razmere, vedno bolj zapleteno socialno življenje. Nove gospodarske in socialne razmere zahtevajo novih idej v javnem in zasebnem življenju, ki odgovarjajo novim razmeram. Narodna, gospodarska in socialna mišljenja se morajo prilagoditi mišljenju novih ljudi, ki žive v spremenjenih razmerah. To je nujna zahteva nove dobe.

Človeška zgodovina je zgodovina razvoja v človeštvu. Ako ne razumevajo odločilni činitelji tega zakona življenja, potem gre to mimo njih in preko njih. Razvija se človeštvo nepretrgoma, brez pokoja. Gorje tistim, ki ta razvoj ustavljajo. Ustavijo ga samo za trenotek, da potem s tem hujšo elementarno silo bruhne na dan v podobi revolucije.

V normalnih razmerah je človeško življenje podobno naraščajoči reki, ki v svojem teku sprejema vedno nove pritoke. Ako skušaš reko zaježiti in njeno valovje ustaviti, se ti to more posrečiti samo trenotek, da potem zastala voda z divjo — naravno silo podere umetno barikado, prestopi svojo naravno strugo, poplavi posejano polje in uniči plod kulturnega dela.

Dokaz temu dejstvu so vse revolucije človeštva. Merodajni činitelji niso pravčasno dali novemu času novih idej, novih misli in smeri. Niso spoznali, da naraščajoča reka potrebuje vedno širšo, globljejšo strugo, da obdrži pomnoženo va-

lovje v dovoljenih mejah. Tega niso le spoznali, temveč drznili so se celo z umetno silo naravni tek razvoja zaježiti in zadrževati. Odtod izhajajo revolucije, vojske in druge katastrofe v človeštvu. Seveda se ti preobrti razvijajo z velikimi žrtvami, mnogo se podere zraven slabega tudi dobrega, kar je bilo plod tisočletne kulture. Mislimo le na grozne žrtve kmečkih vojsk, tridesetletne vojske, francoske revolucije, svetovne vojske, boljševiške revolucije na Ruskem, Nemškem, Madjarskem. A iz krvi vedno stopi nova ideja kot zmagovalka.

V naši dobi je zmagala v svetovni revoluciji ideja socializma. Socialna ideja, ideja enakih pravic vseh stanov in razredov je prodrla. Svetovna vojska se je bila na zunaj za idejo narodnosti, gospodarske nadvlade, na znotraj pa je zmagala ideja socialnosti, ideja enakih socialnih pravic vseh stanov in vseh razredov ljudstva. Delavski stan se je po svetovni revoluciji in vojski rešil tisočletnih verig kapitalizma.

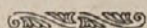
Veliko krvi se je prelilo za osvobodjenje meščanskega stanu v francoski revoluciji, osvobodjenje milijonskih množic delavstva pa je stalo milijonske žrtve v svetovni vojski. Gigantske stavbe absolutističnih imperijev Nemčije, Rusije, Avstrije, ki so nasilno ovirale razvoj socialne misli, so se v strašnih razvalinah zrušile, iz razvalin pa je priklilo novo življenje — socialna ideja.

Ideja je mlada, še nepreizkušena, a upravičena. Jedro ideje je dobro, čeravno lupina trda, raskava in bodeča. Ker je ta ideja otrok revolucije, ki se je porodil v krvavih bojih, ni čudno, če se nam kaže sedaj v tako neprikljivih oblikah, v trdi in bodeči skorji boljševizma in revolucionarnega socialdemokratizma. Mi živimo v časih porodnih bolečin novorojenca. Doba svetovne vojske je mati tega otroka, zato ni čudno, da naša doba ne spozna vseh vrlin novega deteta, ker se še zvija v porodnih bolečinah. Raskavo skorjo, razcapane cunje-plenice, v katere so ga odeli boljševiki in revolucionarji, bo treba sleči otroku, obleči ga v obleko krščanske ljubezni in potem se nam bo gotovo prikupil. Krščanstvo mora prevzeti v oskrbo novorojeno dete svetovne revolucije, socialno idejo pravičnosti za vse sloje in ideja se mora vsem prikupiti.

Ali ima krščanstvo tisto moč in sredstva, da more to udejstviti? Kdo more o tem dvomiti, ki pozna tisočletno kulturno-socialno delo krščanstva? Krščanstvo je povzročilo največjo svetovno revolucijo, kar jo je videl svet, ko je napovedalo v rimskem imperiju boj duševnemu suženjstvu in stopilo v boj za duševno svobodo človeštva. Pred Bogom smo vsi enaki, vsi imamo enakovredne neumrjoče duše, vsi smo bratje in sestre v Kristusu. Iz tristoletnih krvavih bojev z rimskimi cezari je krščanstvo izšlo zmagoslavno in tako izvršilo največjo revolucijo v mišljenju človeštva. — Danes stojimo pred enako revolucijo. Mali človek hoče biti ne samo duševno, temveč tudi telesno prost. Ideja svetovnega bratstva in krščanske ljubezni mora postati dejstvo v novem družabnem redu.

Ali naj krščanstvo to gibanje zadržuje? Ali bi bilo v smislu krščanstva, da se lastnim idejam, ki imajo kal v bistvu krščanstva, ustavlja? — Na to vprašanje nam ni treba odgovarjati. Odgovor že imamo v neštevilnih krščansko-socialnih organizacijah, ki se ne potegujejo samo za duševno, temveč tudi za gospodarsko svobodo človeštva. Že pred vojsko so vstali krščansko-socialni delavci med vsemi kr-

ščanskimi narodi in v očigled novemu modernemu suženjstvu kapitalizma pričeli boj za duševno in gospodarsko svobodo. Med Jugoslovani je bil dr. Krek, ki je z bistro dalekovidnostjo spoznal nujne potrebe novih časov in globokost krščansko-socialne ideje. Žalibog da se niso visoki načrti krščansko-socialnih reformatorjev povsod na odločilnih mestih zadosti vpoštevali, ne pri državi, ne med ljudstvom. Stari stoletni okosteneli državni in gospodarski red je tako prešel v mozeg in kri odločilnih činiteljev, da so ostali klici teh socialnih reformatorjev le glas »vpijočega v puščavi«. Priti je moral silni sunek svetovne vojske in po vojski svetovne revolucije, da je pometel s starim sistemom tudi zastarele nazore. Socialna ideja pa je izšla iz svetovne vojske v podvojeni moči in silnosti. Prerodila se je kakor otrok v krstu in danes stoji pred nami kot kategorični imperativ. Z ljubeznijo in resnico prošinjenemu krščanstvu ni tuja, nasprotno izhaja kot naravna posledica iz temeljnih načel krščanstva. Krščanstvo je zato poklicano, da dvigne otroka svetovne revolucije — socialno idejo iz krsta. Mladina krščanska, ki prisostvuješ krstu tega močnega, upapolnega otroka, pa prevzemi botrinstvo in mu daj ime in cilj!

Programatična resolucija,*

odobrena na manifestacijskem shodu čehoslovaškega Orla v Brnu
25. januarja 1920.

Položaj čehoslovaškega Orla v narodu in katoliškem ljudskem gibanju.

Čehoslovaški Orel je vzrastel iz volje katoliškega ljudstva in je povsem nujen del katoliškega ljudskega gibanja v čehoslovaškem narodu. Njegova organizacija je domoljubna, nepolitična, telovadsko-kulturna. Č. slov. Orel danes ne priznava možnosti kakšne vsenarodne telovadske ustanove, zato pošteno in odkrito izpoveduje svojo pripadnost h krščansko-katoliškemu svetovnemu naziranju. Vendar pa

* Namen resolucije čl. Orla je, dokazati narodu, da v pričo protiverskega razvoja Sokola in socialistične telovadne organizacije za katolika, ki hoče telovaditi, ni drugje mesta kakor v Orlu. Naše razmere so se danes razvile do položaja, ki stavi ravno tako zahtevo na posameznika. Primerjaj članek: Jasna beseda češkega Sokola o naši veri. Zato se slovenski Orli lahko priključimo tej krasno sestavljeni resoluciji v celem njenem obsegu.

si v korist naroda vroče želi, da bi tisti, ki stoje izven njegovih vrst, v drugih telovadnih organizacijah, omogočili strpljivo razmerje med vsemi telovadnimi združenji v narodu, ki naj bi nastopilo namesto dosedanjih neplodnih in narodu škodljivih bojev.

Vzroki postanka Orla.

Zunanji vzrok postanka orlovskega gibanja v našem narodu je, da je v dobi razmaha političnega liberalizma v devetdesetih letih (t. j. krog 1890) čezmerno kričavo oboževanje olepšanega husitizma in nekritičnega, protirimskega prikrojene razlaganja češke zgodovine obvladalo sokolstvo, ki je bilo do tedaj v verskem oziru vsaj na zunaj indiferentno, duh, sovražen vsemu, kar je katoliškega, pristranskega do češkega protestantizma. Nadaljnji razvoj je zapeljal sokolstvo k simpatizira-

nju s svobodno mislijo, s prizadevanji za razkristjanjenje naroda, da, celo k dejanjem, s katerimi se je sokolstvo postavilo v vrste odkritih nasprotnikov ne le katoličanstva, ampak krščanstva sploh. Izločevanje vernih ljudi iz Sokola zaradi javnega izvrševanja verskih dolžnosti je prisililo katoličane iti svojo pot tudi na polju telesne vzgoje. Okolnost, da je ostalo v Sokolu doslej še morebiti nekoliko vernih ljudi, ne more ovreči nujnosti eksistence Orla, ker verska zavednost in samozavest teh ljudi do zdaj ni tako razvita, da bi spoznali, da ne morejo današnjega strogo protikatoliškega stališča sokolstva nikakor spraviti v sklad s svojo versko zvestobo.

Razmerje Orla do Sokola.

Notranji, idejni vzrok eksistence Orla je svetovno naziranje, h kateremu se priznava. Razmerje Orla do Sokola je razmerje dveh svetovnih naziranj: naziranja krščanskega idealizma in naziranja materialističnega monizma. Iz tega vidika je za Orla nesprejemljiva večina najbistvenejših načel, ki jih je izrekel Tyrš in sokolstvu določil za temelj njegovega delovanja, ker jih ni mogoče spraviti v sklad s krščanskim življenjskim naziranjem. Tyrš je filozof naturalizma in njegov nauk, ki ga je sokolstvo dosledno izvajalo, ni mogel privedi drugim, kakor tja, kjer se sokolstvo po svojem kulturnem stališču zdaj nahaja. Da ni Sokol preje tako ostro protikrščansko nastopal in da si še vedno v posameznih slučajih prizadeva ohraniti neko mero zdržnosti in strpnosti v verskih izjavah in činih, ne izvira iz idejnih temeljev sokolstva. Sokolstvo ne prepoveduje brezverstva že od svojega postanka (le njegova taktika do let 90. je bila oprezna), da, po Tyrševih filozofičnih načelih je stavi v eno vrsto z vero, ker da ravno tako vodi k npravnemu življenju. To pa je docela napačno. Kajti tudi brezverec, če je nraven, živi le dotlej npravno, dokler črpa iz načel in zakladnice verske npravnosti, uživa le sadove drevesa, ki ga skuša uničiti. Če pa v brezvercu, naj si bo še tako izobražen, popolnoma nehajo delovati krščanske ideje in če neha vera s svojimi razlogi podpirati človekovo čuvstvo in voljo, mu mora to nujno zrahljati, zmanjšati npravnost. Mi postavljamo ideale lepote, dobrote, zdravja, moči, ljubezni do domovine in naroda, plemenitosti telesa in duha, kakor jih oznanja Tyrš, na trdni temelj krščanske etike. Mi obvezujemo člane, da vrše življenjske dolžnosti, kakor jih zapoveduje

krščanska vera in morala. Ne moremo priznati Tyršovega načela, ki v teoriji prepoveda članom svobodo verovati ali ne verovati, v praksi pa ne le, da verskega življenja članov z ničemer ne podpira, ampak je izpodkopava s širjenjem brezverske npravnosti. Mi nikoli ne bomo prijatelji te npravnosti, ker ji manjka božja avtoriteta, ker se ne ravna po božji postavi, ne sega do človeškega srca in se ne obnese za širše kroge.

Razmerje Orla do delavskih telovadnih društev.

Ti notranji načelni razlogi naše eksistence, ki določajo naše razmerje do sokolstva, izražajo tudi naše razmerje do socialističnih delavskih telovadnih društev. Idejna razlika med nami in njimi je nepremostljiva, ker se priznavajo le-ti proti načelnemu kršč. življenjskemu naziranjju popolnoma očito k materialističnemu, protikrščanskemu brezverskemu življenjskemu naziranjju. Poleg tega nas loči tudi naziranje o socialnem vprašanju. Č. slov. Orel stoji namreč na temelju krščanskega solidarizma: Splošno dobro ljudstva, ne le gotovih stanov, je cilj naših stremljenj.

Idejni temelj Orlovstva.

Idejna podlaga orlovstva ni enostransko negovanje telesa in morebiti tudi razuma po antičnem vzoru, ampak harmonično, po krščanski npravnosti omejeno jačanje telesa, da bi duša mogla biti svobodna, stanovitna in močna, da bi obvladala telo in harmonično razvila razum, čuvstvenost in voljo. Je torej naravno, da privzema Orel v svoj program vero, ki je najvažnejša prvina v človeškem življenju. Ker pa katoličanstvo obsega vse pozitivne prvine vseh drugih verstev, ki so ali priprave zanj ali pa njegovi izrastki in pa ker najlepše odgovarja tako zgodovinskemu poslanstvu češkega naroda, kakor tudi njegovega notranjemu značaju, se Orel prišteva h krščansko-katoliški veri.

Orlovstvo je življenjski program za posameznika in za družbo, odgojiti hoče katoliškemu gibanju v čehoslovaškem narodu iskrene Čehoslovake, državljane trdnih krščanskih značajev, pogumne in junške ljudi, zdrave, poštene in nepremagljive po telesu in duši, okrašene z vsemi državljanskimi čednostmi.

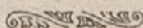
Krščanska izobrazba razuma in volje, teženje po udejstvovanju krščanskega življenjskega ideala v živih in dejanskih ljubezni do Boga in bližnjega, odgoja do žive-

ga čuta dolžnosti in odgovornosti, vzgoja do harmonije med duhovnostjo in telesnostjo, k veselju do življenja, do veselja, ki izvira iz poklica in dela, in vzgoja k socialnemu čuvstvanju, to vse tiči v življenju v Bogu, z Bogom in za Boga, kakor ga Orel oznanja.

Čehoslovaški Orel obnavlja idejo srednjeveškega viteštva, ki je darovalo svojo službo Bogu in domovini, vsem trpečim, ubogim in preganjanim, uresničuje krasno poezijo sv. Grala, ki oznanja spojitve duhovnega viteštva s posvetnim, t. j. harmonični razvoj duševnih in telesnih moči. Č. slov. Orel oznanja harmonijo dobrote, resnice in lepote, veliki ideal edinosti, ljubezni in miru.

Vseslovanska organizacija Orla in njen mednarodni položaj.

Č. slov. Orel, zgrajen na katoliški podlagi, združen v celi čehoslovaški republiki v eno organično celoto, podaja bratsko desnico katoliško prepričanemu poljskemu Sokolu, jugoslovanskemu Orlu, katoliškemu češkemu in slovaškemu Sokolu v Ameriki k stvorjenju trdne zveze slovanskih katoliških telovadsko-kulturnih organizacij. Verska utrjenost teh slovanskih narodov bo najtrdnejši temelj započete zveze. Krščansko katoličanstvo bo tudi trdna podlaga mednarodno zvezanih katoliških telovadnih organizacij sploh, in k tej zvezi bo pripadalo tudi slovansko katoliško sokolstvo in orlovstvo.

Paberki iz govorniške umetnosti.

li si že poslušal dobrega govornika? Težko, ker so redko, zelo zelo redko posejani. Ni čuda, saj se tudi nikjer ne vzgajajo in nihče se ne briga za govorništvo, to kraljico umetnosti. In vendar ne najdeš nobene stvari, ki bi tako silno vplivala na voljo ljudske množice, kot je dober govornik. Kakor kralj je, ki vlada nad maso, ne samo nad njenim razumom in čuvstvi, ampak nad tem, kar je v človeku najpomembnejše, nad njegovo voljo in njegovimi dejanji. Največja in najvažnejša trdnjava v človeku, volja, ki se velikokrat ne vda niti tam, kjer se razum mora docela umakniti, ta se preda dobremu in spretnemu govorniku kakor dete materi. Iz zgodovine nam je znano, da je papež Urban II. v ognjevitnem govoru v Clarmontu navdudševal številno množico za križarsko vojsko proti Turkom. In vse ljudstvo je klicalo: »Bog hoče tako«, in tisoči so zapuščali svoje družine, svojo domovino ter se priglasili v križarsko armado. To je moč govorniške besede nad voljo in dejanjem poslušalčevim. Sloviti voditelj irskega ljudstva O' Connel je »s čarom svojih poduhovljenih oči in z omamljivo godbo svojega glasu« dvignil celo irsko ljudstvo v boj proti krivičnim postavam, s katerimi so protestantski Angleži hoteli

potlačiti katoliške Irce. Vse je vrelo za njim in govoril je na taboru, na katerega je prihitelo cel milijon poslušalcev. Nič manj uspeha ni imel znameniti redovnik Father Matthew, ki se je z močjo svoje besede bojeval proti alkoholizmu. Stotisoči so pod mogočnim vplivom njegovih govorov zatrli slast po alkoholni pijači in uklonili svojo voljo načelom, ki jih je oznanjeval veliki protialkoholni bojevnik.

Pa naj bi naštevati še toliko zgledov, iz vseh bi sledilo, kakšno veliko moč nad voljo ljudske množice ima govornik, ki zna jasno misel podpreti z močnimi, neovrgljivimi dokazi, jo opremiti s primerno govorniško obliko in jo v lepem zunanjem nastopu vreči med ljudstvo.

Porodi se nam pa pri zgorajšnjih zgledih tudi misel, kako mi v boju za svoje ideje, za svoja katoliška načela zanemarjamo eno najuspešnejših in najvplivnejših sredstev: govorniško silo. In vendar bi morali danes, ko se je vse, kar svobodomiselno leze in gre, zaklelo proti nam, ko je sto napačnih in pogubonosnih idej mrzlično spreletelo naše ljudstvo, porabiti vse sile in moči in zmožnosti, da zgradimo močan jez proti zmotani in visoko dvignemo prapor resnice in pravice.

Naša organizirana mladina, zlasti pa Orli so poklicani, da s solidnimi, večnoveljavni načeli in s svojim krščanskim življenjem prekvasio vse naše ljudstvo. Naši Orli so zlasti poklicani, da odstranjajo moralno propalost, v katero je pahnila vojska precejšen del naše mladine. Preporod slovenskega ljudstva, ki je za

trenutek semintja izgubilo načelno in нравno orientacijo, to je naloga naše organizirane mladine. Teško je to delo in zahteva požrtvovalnosti, toda potrebno je, zakaj нравna in načelna propalost je vedno tudi začetek razdrtih, nesrečnih družin ter gospodarskega suženjstva tujemu, največkrat židovskemu kapitalu.

Torej: načelni in нравni preporek ljudstva, to je apostolska misijonska naloga slovenskih Orlov. Glavno orožje apostola pa je bila še vedno živa beseda, polna notranjega ognja, globokega prepričanja, nepremagljivega vpliva. Zato se mi zdi neodpušljivo, da se v orlovskih odsekih tako malo važnosti polaga na govorništvo. Res je, da je pošteno življenje glavna agitacijska sila za naša načela in naše organizacije, toda zdi se mi, da je to le slabo naložen kapital, ki donaša majhne obresti, da je to nezadostno izrabljena vodna sila, ki ogromen del svoje moči pusti, da teče brez koristi mimo tovarn in mlinov. Govorniška beseda da vzornemu življenju šele tisto osvajajočo in pridobivajočo silo, ki potegne vse za sabo, kar je vsaj še malo dobromislečega.

Toda govorništvo je umetnost, in umetnost je dar božji, ki ga je Bog enemu dal, drugemu ne. Res je, da ima marsikdo po naravi dar govora, ki ga drugi nima v takšni meri, a nekaj ga ima skoro vsakdo. Le vrzi najbolj tihemu človeku v obraz kakšen neresničen očitek, boš videl, kako se bo razvnel in dokazoval svojo nedolžnost! Rojen govornik! In v tem oziru je vsakomur govorništvo prirojeno. Res pa je, da se je treba za govorništvo vztrajno vaditi in po vztrajni vaji postane dober govornik celo tak, ki je bil prepričan, da nima daru za to. Demosten, najslavnejši grški govornik, je pri svojem prvem nastopu tako sijajno pogorel in pokazal svojo govorniško nezmožnost, da bi vsakdo drug opustil nadaljnje poskuse v govorniški umetnosti. Demosten pa je bil moč krepke volje in neizčrpne vztrajnosti: vadil in učil se je, da je postal najslavnejši govornik.

Pesnik se rodi, govornik se pa naredi, pravi star latinski pregovor in to velja še danes. Prepričan sem, da bi tudi iz orlovskih vrst vstali dobri in sijajni govorniki, ko bi se pri fantovskih večerih govorništvo teoretično in praktično gojilo. In sicer redno ter vztrajno. Zakaj brez dela ni jela, brez truda ni uspeha.

Prepričan sem, da bi bilo najti pri naših fantih dovolj dobre volje, le navodil jim manjka, kako vso stvar začeti. Žal,

res nimamo nobene praktične knjižice, ki bi nam bila kažipot v govorniški umetnosti. Tudi manjka v slovenščini tiskanih govorov, ki bi služili mladim govornikom kot vzorci. Vse to je znatna ovira, da se je pri nas govorništvo zanemarjalo.

Naslednja navodila, ki jih hočem podajati v več številkah »Mladosti«, nikakor nimajo namena izčrpati vsega, kar treba vedeti o govorništvu, pač pa hočejo za prvo silo zamašiti zevajočo vrzel in pojasniti glavna načela govorniške umetnosti. Želimo pa, da bi se čimpreje izdala praktična knjiga, ki bi dala našim fantom izčrpnih navodil za govorništvo.

1. V prvi vrsti si moramo biti na jasnem, v čem obstoja bistvo govora, zakaj kaj rado se zgodi, da bi kdo moral imeti govor, pa ima le predavanje in zato tudi ni dosegel svojega namena. Zato si zapomnimo: predavanje ima namen poslušalca poučiti in izobraziti, govor ima namen poslušalce navdušiti in pridobiti za izvršitev gotovega dejanja; predavatelj se obrača samo na razum, govornik mora vplivati na voljo; če n. pr. predavatelj obravnava o socialnem delovanju dr. Kreka, ima pri tem samo namen nevedne poslušalce poučiti in jih seznaniti z življenjem velikega moža, če pa govori govornik o istem predmetu, je njegov namen, pridobiti in navdušiti svoje poslušalce za to, da po vzorih dr. Kreka postavijo svoje zmožnosti v službo socialnega dela in hodijo pri tem po stopinjah velikega učitelja.

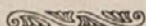
2. Iz tega pa nikakor ne smeš sklepati, da imata predavatelj in govornik različno, toda enako dolgo in enako težko pot. Nikakor ne! Medtem ko jo predavatelj naravnost ubere proti razumu, da mu pojasni in je s tem njegov namen dosežen, mora govornik delati ovinek: preko razuma in preko čuvstev šele do volje. Razložimo! Volja po svoji naravi teži po dobrem in se obrača od slabega. Toda volja ne ve sama po sebi, kaj je dobro in kaj je slabo, temveč ji mora to prej povedati razum. Če torej hoče govornik nagniti voljo, da izvrši oziroma opusti kako dejanje, potem ji mora najprvo potom razuma dokazati, da je stvar, za katero govornik hoče pridobiti poslušalčevo voljo, res dobra. Torej govornikova pot pelje najprvo sporedno s potjo predavateljevo — sporedno, pravim, ne isto; zakaj, razložim pozneje — in potem šele gre dalje na voljo. Primer: Orlovski načelnik hoče v kratkem govoru navdušiti svoje fante

za točno izvrševanje orlovske discipline. V ta namen ne zadostuje, da jih kratkoma iz izbranimi besedami pozove: Držite se discipline! — temveč jim mora predvsem pojasniti, v čem obstoja disciplina in kako potrebna, koristna je za vsakogar, kako krepi voljo, utrjuje značaj. Šele ko fantje s svojim razumom uvidijo, da je stvar, ki jo brat načelnik priporoča, res vsestransko dobra zanje, šele potem njihova volja začne težiti po tej dobrini, in konec je, da sklenejo: odslej naprej bomo držali strogo disciplino.

Seveda pa se mora govornik ozirati tudi na to, da imajo poslušalci, ki niso

za stvar, katero jim govornik priporoča, posebno navdušeni, polno izgovorov, ugovorov, naravnost napačnih in nasprotnih mnenj. Vse to mora govornik vedeti, vse mora pojasniti, ugovore pobiti — šele potem bo mogel razum izreči svojo sodbo volji: stvar je dobra. Zato mora govornik svoje poslušalce, njihove razmere, njihovo mišljenje in njihovo stališče do stvari, ki jo govornik priporoča, natančno poznati. Drugače se mu lahko zgodi, da bo — kakor pravimo — po zraku mahal. Sicer pa hočemo o tem pozneje še kaj več povedati.

(Dalje prihodnjic.)

Agitatorji.

Iz Maribora zmagonosno hiti orlovska misel po domovini in osvaja tudi take postojanke, ki so zazidane z milijonarskim denarjem in obdane z jarki gnojnice.

Ta junaški pohod pa ni samo posledica načel orlovstva, ampak je tudi uspeh pridne agitacije.

Noben zid v Rimu — pravijo — ni bil tako visok, da ne bi splezal čez osel, obložen z zlatom. Ta pojav opažamo pri nasprotnikih. Denarja jim ne manjka, kadar nabirajo rekrutov, saj so v njihovih vrstah najmarkantnejše osebe oblagodarjene z milijonskim mamonom. Samo parole je treba: Pojdi k nam, pri nas dobiš pijačo, službo, prosto vožnjo itd. — in fant, ki je ideale obesil na kol — bo šel. — Razumljivo, da so taki ljudje kupljen material, ki ostane poraben le, dokler ga močiš. Koristolovstvo je znak naše dobe, zato je kajpada lahko dognati, čemu dajejo zlasti socialno nižje stoječi sloji po mestih mladino nasprotnikom. Tam dobiš hlače, dobiš jesti, dobiš zdravnika in še kaj drugega po vrhu — torej tja pojdi!

Imajo te vrste ljudje še druga agitacijska sredstva, ki izvirajo pravzaprav iz bistva njihovega programa. Organizacija, kateri je dušna, moralna vzgoja deveta briga, ne vzgaja ravno dušnih junakov. Ples, ponočevanje, preklinjevanje in druge sorodne čednosti, ki sicer nimajo s telovadbo ničesar opraviti, zabavljanje čez farje in »čuke«, — čim bolj »mastno« poveš, tem boljši agitator si, tem bolj vreden odlikovanja. Da je pa slaba stran v človeku močnejša in prevlada večkrat dobro stran, to uči skušnja. Nič čudnega, če se torej na vabilo: pri nas delaš, kar hočeš — ujame marsikdo in postane polagoma po-

doben onim, ki so mu past nastavili. Na kapljico medu se vjame več muh, kot na sod jesih!

To je seveda samo dvoje naštetih agitacijskih sredstev, ki jih uporabljajo pri »naborih« nasprotniki, razen tega je pa domišljija zmožna izmisliti si najrazličnejše narodne, zgodovinske in Bog ve še kakšne prednosti, s katerimi se nastavljajo zanjke nepoučeni, sami sebi prepuščeni mladini.

Nasproti vsej tej agitaciji pa naj agitira Orel. S čim? Z denarjem? Smešno in sramotno bi bilo, ko bi imeli kupljene janičarje. V čast si štejemo, da so sestavljene naše vrste v pretežni večini iz sinov delavca, kmeta in obrtnika, ki se ne morejo sicer ponašati z denarjem, pač pa z delom. Marsikateri fant, ki je šel v Maribor, si je moral trdo prislužiti one kronce, ki jih je uporabil za pot, in tudi oni najrevnejši, ki bi znabiti dobili kakšno neznatno podporo, so morali poleg tega doprinesti še veliko drugih žrtev, da so mogli na tabor. — In vendar, kaj je spravilo one tisoče v Maribor? Agitacija z denarjem ne, pač pa agitacija z načeli in zato je uspeh tako lep.

Če pa Orel agitira z načeli, agitira s samoodpovedjo, ki pri mladini ni nič kaj privlačna. In če kljub temu jasnemu programu fantje hite k Orlu, kaj naj rečemo drugega, kot to, da je naša mladina po večini še dobra, dovezetna za ideale in zmožna zatajevanja.

Pri Orlu je najboljša agitacija zgled in jasna beseda.

Besede mičejo, zgledi pa vlečejo. Če vidi fant svojega tovariša, krepkega, postavnega, polnega ognja — in vendar po-

štenjaka od nog do glave, če ve, da ta ni edini, ampak da je takih na tisoče — nič čudnega, če se še on zavzame in skuša pristopiti k njim.

Hitrejša je agitacija z jasno besedo. Ne mislim pri tem samo na hipno navdušenje, ampak na dokaze, ki puste v poslušalčevi duši trajni sklep, postati to, kar govornik priporoča. Te agitacije nam za enkrat še manjka, ali bolje rečeno — organizirana še ni. Zato bi bilo umestno, ako

bi zlasti v jesenski sezoni vsako okrožje izurilo nekaj fantov kot agitatorje. Vsi fantje niso govorniki, in še oni, ki imajo dar govora, si ne upajo nastopiti. Treba jih je izuriti, dati jim korajžo in snovi za agitacijo. Taki agitatorji imajo najlepše uspehe — zakaj fantu zna govoriti in fanta zna trajno pridobiti edinole fant. Z načeli, zgledom in jasno besedo naj agitira Orel in uspehi bodo taki, da jih bomo ob II. orlovskem taboru iz srca veselili. —lj—

Jasna beseda češkega Sokola o naši veri.

Sokol je narodna telovadna organizacija, ki spoštuje vse vere — tako se nam opisuje o razmerju do vere Sokol že desetletja. Glede protiverskih izjav in dogodkov v sokolskih vrstah se je vodstvo krilo pred očitkom, da je Sokol protiverski, z izjavo, da za besede in dejanja posameznikov ne more biti odgovorno vodstvo. Sokol da je sicer protiklerikalen (proti zlorabi vere), a ne protiverski. Med tem pa je gojil dalje v svojih vrstah Cerkev in veri sovražnega duha, onemogočal vstop vernim katolikom in čistil vrste s tem, da je onemogočal prepričanim katolikom vztrajanje v Sokolu. »Věstnik Sokolský«, uradno glasilo československe občine sokolske (Č. S. O.), ki ga piše in izdaja vodstvo čl. Sokola, v katerem daje smer in navodila za vzgojo in delo v čl. sokolski organizaciji, prinaša v 9. številu, XXII. l. (z dne 6. maja 1920, str. 201, 202) pod naslovom: »Slovo k Sokolstvu« članek Sokola dr. Kunstovny, v katerem razlaga razmerje Sokola do naše vere tako-le:

»Gre za vprašanje o klerikalizmu. Tu pravim: mi Sokoli hodimo okoli tega vprašanja kakor mačka okoli vrele kaše. Imamo resolucijo z dne 28. listopada 1910 proti klerikalizmu, proti Orlu, ki konča z besedami: V sokolske jednote se ne sprejemajo za člane pripadniki klerikalnih društev in teh, ki klerikalcem zavedno služijo. Toda, kadar gre za to, da bi uvedli načelo v življenje, ne vemo ne kod ne kam. Še vedno se držimo nesrečne definicije, da je klerikalizem »zloraba vere«. In vendar je vsakemu, ki ne mara delati ovinkov, jasno, da je vprašanje klerikalizma vprašanje vere, je pri nas predvsem in poglavitno, če ne izključno, vprašanje katoličanstva. Mi nikakor ne moremo vzdržati načela, da nismo proti (nobenil) veri, ako nečemo zabresti do popolne, nas resnično nedostojne brezbriznosti... Pravi katolik je in mora biti klerikalec, to je človek, poslušen kleru (duhovnom) in delaven za to, da bi njihova moč zopet vzvelela, kakor treba božjim namestnikom na zemlji, človek, ki se upira napredku, svobodi, resnici... Roko na srce, mi moramo biti proti predpotopni veri, ki odgovarja omiki pred tisoči let. — Ne zato smo proti njim, ker hočejo svoje prepričanje, svoje cilje v javnosti uveljaviti, ker hočejo v ta namen dobiti politično moč; to je njih pravo in dolžnost, kakor vsakega, ki ima kakšno prepričanje, ampak zato smo in moramo biti proti njim, ker za nič na svetu ne moremo soglašati z obsegom njihovega prepričanja, s cilji, ki jih hočejo uveljaviti, in to so načela vere in pravosti, s katerimi hočejo preprijiti naše šole, ali načela politična, socialna, po kakršnih hočejo urediti javno življenje. Izkrat-

ka: smo in moramo biti proti katoličanstvu, četudi smo morebiti še mnogi navidezno njegovi pripadniki, toda treba je, da to enkrat odkrito, glasno izpovemo in z dejanjem izpričamo... Bratje in sestre, ne varajte se! Bliža se končni obračun z Rimom!... Bliža se trenotek, ko bo konec nenravne dvoličnosti in husitsko-katoliške dvoumnosti... Še verujem, da bo čimprej zažrmelo od vseh strani naravnostno, neizkrivljeno, resnično sokolsko geslo: Sokol ne more biti Rimljan, Sokol mora vedno naprej, ... tedaj tudi naprej proč od Rimla!«

Ceški Sokol torej sme biti protestant, brezverec itd., ne sme pa biti — že od l. 1910. ne več član kakega katoliškega društva, od l. 1920. dalje katoličan. Naš Sokolski Savez kaj takega še ni razglasil, najbrže si še dokaj let tudi ne bo upal. Da pa se bo na to pripravil in v tej smeri razvijal dalje, je gotovo, kakor gotovo se že od svoje ustanovitve do danes ravna zvesto po češkem vzoru. O tem priča cela literatura slovenskega Sokola, mnoge izjave vodilnih članov in duh, ki preveva to organizacijo ter rodi sadove zlasti na Bledu. Pošten, zaveden katoličan po tej jasni pisavi sokolskega glasila ne more več biti Sokol. Če je še, če ne izstopi ali celo na novo pristopi, kaže, da mu vera ni mar, da je celo pripravljen katoliško vero pobijati, ker podpira in krepi organizacijo, ki proglašja boj proti katoličanstvu za svojo nalogo — ali pa je duševen revček, ki se ne zaveda, da poljublja roko, ki ga kot vernika tepe in ubija. Če Sokol proglašja geslo: Sokoli naprej; proč od Rima, mora vest in verska zavest vernemu Sokolu ukazovati: Proč od Sokola, ako ne izpremeni takoj svojega protiverskega načela. Tu ne pomaže izgovor: jaz le telovadim, za drugo se ne brigam. Telovadit lahko hodi katoličan k Orlu, nikdar pa ne sme biti član protiverskega društva. Čas dvoživk je prešel. Ali katoličan in ne Sokol ali Sokol in ne katoličan!

O. K. O.

Dr. Lazar Car: Sokolstvo i Orlovi.

Pod tem naslovom je spomladu priobčil zagrebški list »Novosti« (br. 109 in 110 z dne 9. lip. 1920) vsebino razgovora, za katerega je urednik naprosil dr. Carja: »O pojavi Orlova, koja je u našem narodu osudjivana.«

Dr. Car Lazar, bivši starešina (t. j. predsednik) »Hrvatskega Sokolskega Saveza«, sedaj podstarešina Sokolskega Saveza SHS, hoče hrvatski javnosti dokazati: da je Orel nepotrebna organizacija, delo narodnih sovražnikov, ki bi s pomočjo vere radi oslabili in uničili narod, da so ustanovitelji nekaki verski fanatiki, v posvetnih in političnih poslih izvanredno naivni, za katere velja: »sutor ne

ultra crepidam« (le čevlje sodi naj kopitar), da je orlovsko gibanje nevarno, ne Sokolu, ampak veri. Uspeh naj bi bil, da Hrvatje zapro Orlu vrata v svoje dežele. Radi politike, pravi, se v Sokolu še nikoli nikomur ni skrivil las na glavi. Vsakomur se pušča svoboda. Dalje trdi, da je Sokol indiferenten, a ne protiverski, da ni namen Sokolu, skrbeti za vero — za kar so tu verske družbe — ampak za telesno in нравno jačenje naroda. Tudi pravi, da ne gre toliko za pravila, ampak za cilje in duševno podlago društva.

Res je, da pri Sokolu ne gre toliko za pravila, katera vse, kar se njegovega protiverskega značaja tiče, po stari sokolski navadi previdno zamolčujejo. Tam pa, kjer mislijo, da se jim ni treba več skrivati, včasih čisto jasno povedo, kakšni so tisti njihovi cilji in njihova duševna podlaga, kot n. pr. na Češkem (glej prejšnji članek: Jasna beseda češkega Sokola o naši veri).

Tako češki Sokol, ki je učitelj, vzor in zaveznik slovenskega. Enako je tudi slovensko sokolsko glasilo že pred leti poudarjalo, da mora biti Sokol proticerkven. To je bilo v času, ko je slovensko sokolstvo mislilo, da svoje namene lahko že odkrito pokaže.

Verjamejo, da hrvatsko sokolstvo ni bilo tako nestrpno protiversko, kakor slovensko in posebno češko. Kam pa meri razvoj jugoslovanskega sokolstva, jasno kažejo sokolske mariborske resolucije za vsakega videčega. Ne čudimo se, da so stilizirane z onimi znanimi izrazi, ki jih rabi svobodomiseltvo vselej, kadar se še boji za tiste ljudi, katere bi odkrit verski boj odbil od protiverske organizacije. To posebno sedaj, ko se orlovstvo na Slovenskem s tako silo razvija, na Hrvatskem pa se gotovi krogi v skrbeh vprašujejo, »ali pridejo, ali ne pridejo?«.

Kako morejo biti hrvatski katoliki skupaj v Savezu z ljudmi, ki Sokola v take smeri vodijo? Za zavedne katolike je jasno, da svoje mladine ne smejo puščati v tako družbo. Zaveden katolik tudi ne vpraša, kdaj se mu zdi nevarnost dosti velika, da bo začel boj. Tisti dobri Hrvati pa, ki si pred dobrim mesecem še niso bili na jasnem, kako je s Sokolom v Sloveniji, so videli na Bledu, kaj rodeva slovenska sokolska vzgoja in kakšni ljudje se smejo pri nas imenovati Sokole.

Tisoč Hrvatov je občudovalo uspehe sokolske vzgoje: telesno jaki bratje so lučali kamenje in gnojnico na goste iz Češke, Francoske in Jugoslavije, podirali slavoloke, lomili vesla, grozili s samokresi; нравno vzgojeni bratje so očitali Čehom »izdajstvo 28. pešpolka«, izžvižgavali narodne himne. In to ni bil nepremišljen korak, ampak dneve prej organiziran.

Orel pa je delo narodnih sovražnikov, ki bi s pomočjo radi oslabili in uničili narod! Dr. Krek, dr. Korošec in dr. Jeglič, ki so med prvimi in glavnimi početniki orlovskega gibanja, so torej narodovi škodljivci, sovražniki, četudi so za narod nastopili takrat, ko je bilo to najbolj nevarno in so se rodoljubi drugega kova poskrili; to so tisti navni možje, ki so vse, kar so imeli, svobodo in močče celo življenje, riskirali takrat, ko so tisti drugi previdni in nenaivni ljudje na Slovenskem in Hrvatskem bili tako pametni, da so se po varnih kotih skrivali in čakali, da uživajo sadove tujega dela in se danes trkajo na prsi, češ: Mi smo osvoboditelji naroda, ustvaritelji in stebri edinstva, sol Jugoslavije.

Dr. Krek, najmoderneši, najnaprednejši in tudi najuspešnejši politik, kar smo jih mi Slovenci sploh imeli, ki je naše ljudstvo gospodarsko organiziral in osamosvojil ter rešil oderuhov, je bil torej človek, morebiti naiven zato, ker si pri gospodarskem

delu ni polnil svojih žepov in ni umrl kot bogat oderuh, ampak kot siromak?

Sokol rad nastopa z vsiljivim kričanjem, kot bi imel nekaj monopol za telovadbo — izsiliti skuša celo državni monopol — in najraje bi menda videl, da bi drugače misleči hodili k njemu sprševat, če še imajo ono prirojeno in sveto pravico, da se v poštene namene združujejo in, vežejo čisto kakor sami hočejo.

O. K. O.

VII. vsesokolski izlet v Pragi.

Z vsemi sredstvi, ki so mu na razpolago, in z najzdatnejšo državno podporo je priredil češki Sokol veličastno telovadsko prireditve, ki je trajala skoro celi mesec junij. Izleta se je udeležilo 84.000 Sokolov in Sokolice ter 26.000 obojespolnega naraščaja. Na telovadišču je k prostim vjamam nastopilo po več kot 10.000 telovadcev naenkrat. 105 tisoč gledalcev je raz tribune zrla na te nastope, ki so po številu presegali vse telovadne prireditve prošlosti. Cela češka javnost se je tačas bavila skoro le z izletom, ki so ga poleg odposlanstev raznih narodnih in mednarodnih telovadnih organizacij obiskale tudi oficijelne deputacije več držav. Češko-slovaška vlada je hotela z izletom manifestirati celemu svetu moč in naprednost svoje države. Sokolstvo je hotelo pokazati, da združuje v svojih vrstah cel narod. Tej domnevi pa oporekata dve mogočni in trdno organizirani skupini: socialisti in katoliki, ki trdijo, da Sokol danes ne združuje več celega naroda, ampak le še — manjšino, Slovenski soc.-dem. »Naprejek« (št. 150 z dne 3. jul. 1920) trdi (v dopisu iz Praže 28. jun.): »V češkem sokolstvu — poka! Buržoazija bi rada prikazala, da so veleple slavnosti sokolstva — kri njihove krvi. Slov.-dem. delavstvo... ima svoje delavske telovadne jednote (D. T. J.), ki so se pred 20 leti odcepile od sokolskih vrst in danes že presegajo skoro v vsakem oziru sokolska društva... štejejo danes mnogo nad 50.000 telovadcev!... Delavec, razredno organiziran, spada v delavsko telovadno jednoto, drugi med — Sokole... Med Sokolstvom poka, ker izrablja buržoazija Sokole za svoje svrhe.

Dejstvo je, da bi brez tistih malih uradnikov, odvetniških pisarjev in solicitorjev in raznih trgovskih pomočnikov, učiteljev itd., ki so ostali še v vrstah češke socialistične (bivše narodnosocialne) stranke — Sokolov-telovadcev skoro ne bilo več. Te dni smo pri sprevidu videli nositi na čelu treh sokolskih žup že — rdeče zastave... Vsesokolske slavnosti so lepe, ali zdi se, da prehajajo v prazne narodne parade... Za l. 1921. je napovedana Olimpijada delavskih telovadcev. Od uspeha te olimpijade bo več ali manj odločena usoda daljših vsesokolskih izletov... Geslo: Kar Čeh, to Sokol — je izgubilo pomen...«

»Orel, včestnik Orla čl.« št. 4, 5 l. 1920. pa poroča: »Nove jednote čl. Orla rastejo kakor gobe po dežju. V zadnjih par mesecih se je priglasilo osrednjemu vodstvu čez 100 jednot. V mestu Praha obstoji že 6, v okolici Praže 9 jednot. Vse te jednote že prirejajo telovadne nastope in nevdržno rastejo.« Tudi število (453) in nastop čl. Orla v Mariboru in na Bledu kaže, da je čl. Orel močna, sveže napredujoča armada. — Veličastni dnevi vsesokolskega izleta so bili dnevi — zahajajočega solnca. Vsesokolstvo je privabilo v Pražo zastopnike mnogih narodov in držav, toda njegovo slovanstvo ni moglo privabiti — Rusov, Poljakov in Bulgarov, Jugoslovane pa je spravilo v stik z italijanskimi generali in uradniki. Organiziralo je prireditve, ki je bila predvsem manifestacija liberalnega svobodomiseltva, kateremu je slovanstvo zelo drugotne vrednosti.

I. pokrajinski izlet Sokolskega Saveza SHS se je vršil v Mariboru po sporedu: 28. avg. zvečer po 8. uri trije komerzi z godbo in petjem; 29. avg. (nedelja) zjutraj skušnja za javno telovadbo na Teznu, slavnostni spreved po mestu, pozdravni govori na Glavnem trgu, javna telovadba in ljudska veselica na Teznu; 30. avg. dopoldne glavna skupščina Sok. Saveza. Tudi liberalno učiteljstvo in svobodomiselnost dijaštvo je zborovalo pod sokolsko perutjo; njihovo navdušenje za Sokola je lepa ilustracija za sokolsko načelo: Sokol spoštuje vsako versko prepričanje. Cela prirediteljstva naj bi zabrisala vtis orlovskega tabora v Mariboru. V sprevedu je nastopilo 150 konjenikov, 1150 slovenskih, 788 srbskih in hrvatskih Sokolov, 4 Čehi, 703 slovenske in 403 srbske in hrvatske Sokolice, blizu 150 narodnih noš. (I. slovanski orlovski tabor je pokazal 83 konjenikov, 1200 popolnih in 320 nepopolnih krojev, 648 Orlic ter nad 200 češkoslovaških Orlov in Orlic v kroju.) Na Glavnem trgu se je zbralo krog 15.000 glav, na telovadišču krog 25.000 gledalcev. Telovadni program je bil lep in precej dobro izpeljan. Cela slavnost pa je trpela vsled velike netočnosti — spreved in telovadba sta se začela skoro tri ure po napovedanem času — in vsled razbrzdčnosti na veselici okrog tribune, kar je v lastnih vrstah izzvalo mnogo ostrih nastopov. Pri sv. maši je bil komaj eden izmed sto. Za um, srce in voljo je zlet nudil bore malo. V vsem tem se ne da ta zlet primerjati našemu taboru in le smeh vzbujajo samohvalne fraze, kakor: »ni je popolnosti nad sokolsko popolnost,« ali »grožnja sovražom, opomin celemu svetu« (»Slov. Narod«). — Pokazalo se je, da Sokol združuje pri svojih paradah ponajveč bogate in študirane ljudi; delavcev in kmetov skoraj ni videti; da pa s ponosom nadene sokolski krog vsak tovarnar, minister ali uradnik svobodomiselnega duha. Nas ne prezirajo več, začeli so se bati našega dela, zato sami zdaj pridno delajo in kličejo neprestano Srbe, Hrvate, vlado in vse svobodomiselnne ljudi na pomoč, celo prijateljstvo z brezverskimi Nemci jim ugaja, kakor da bi se jim res tla izmikala pod nogami. Mariborski tabor in »zlet« jasno govorita: za Sokola je in bo: liberalno meščanstvo, svobodomiselnna inteligenca in versko oslabiljeni neznatni del ljudstva; za Orla pa bo kmalu vse verno in delavno ljudstvo. Naše vrste rastejo in se krepe dnevno, Sokol pa dnevno hira vsled naraščanja socialističnega gibanja, ki kliče svoje ljudi iz sokolskih vrst, in vsled svojega svobodomiselnstva, ki odbija verne pristaše. V tem stanju se nahajata danes 60 letni Sokol in 14 letni Orel.

Prosvetno - kulturno odeljenje Sokol. Saveza SHS.

V letu 1920. Sokol priznava, da je treba za napredek izpopolniti kulturo telesa s kulturo duha. Obenem z likvidacijo dosedanjih zvez (slovenske, hrvatske in srbske), ki se strnejo v en edinstven (jugoslovanski) sok. savez SHS, je začel organizirati v svojih društvih prosvetne odseke, ki so spjeni pod vodstvom prosv. kult. odeljenja pri Savezu. Dr. J. B. piše o programu teh odsekov, da »mora Sokolstvo s svojim evangelijem o ljubavi in bratstvu zmagati, kakor je nekaj zmagal Mesija.« »Sokol je socialen faktor, ki je po svojem delu poklican, da preobrazi jugoslov. narod v višjo kulturo, kulturo Slovanstva.« To naj doseže podrobno delo, ki pa zahteva jasnosti v hotenju, poleg telovadbe telesa tudi telovadbo duha. V ta namen naj se vplejejo v sok. telovadnice nagovori in razgovori, debatni večeri, poučni izleti. Sokolsko društvo hoče članu nadomestiti vsa druga društva. Govori naj mu o: ideji sokolstva, narodnosti, neodrešeni domovini, človeških pravicah, demokratizmu, dolžnostih do bližnjega in države, o lepoti duše in telesa,

umetnosti, zgodovini, socialnem gibanju, gospodarstvu, literaturi. (Sok. Glasnik 1920, br. 6.) Z Jugoslavijo se začena nova zaveza Sokolstva. Stara zaveza preteklih 60 let, utrjena v svetih knjigah, se za enkrat polaga na stran. Sokolstvo je zdaj novo verovanje, nastalo iz ideje edinstva in ujedinjenja jugoslov. naroda. (Sok. Glasnik 1920, br. 6., dr. Laza Popović.) — Ne trdimo, da je Sokol nemara povzel smisel za potrebo prosvetnega izobraževalnega dela med telovadci od — Orla, ki ceni in izvršuje poleg tehničnega od svojega početka z vno tudi prosvetno delo. Prosto je vsakomur in le želiti se mora v interesu narodnega napredka, da se zgolj telesna in materialna kultura izpopolnjuje z duševno kulturo. Kulturne prvine morajo biti last celega človeštva, dostopne vsakomur. Kakor je bilo napačno, če se je Orlu oponašalo, da je prevzel svoj tehnični program in ustroj od Sokola, ali da so podedovali n. p. nekateri narodi svojo kulturo od drugih — tako bi bilo napačno predbacivati Sokolu, da je povzel smisel in obliko za svoje prosvetno - kulturne odseke od Orla. Mi se veselimo tega napredka v sokolstvu, ker upamo, da bo na ta način kmalu spoznalo samo, pa tudi drugi dobromisleči pristaši sokolstva, kaj hoče, kam vodi in kaj je sokolstvo dandanes.

Savez Hrvatskih Orlova i Orlica u Zagrebu razpošilja naokrog vabila na »Prvo veliko orlovsko svečanost«, ki se bo vršila v Zagrebu 29. avgusta 1920. Program te svečanosti je »nenadkriljiv i nepopisiv«. Posebne točke nastopa so: »jesenska herba (vinska trgatev) po modernom stilu, igranje Engleske lutrije, rat s korijandolima, šaljiva pošta, ples kod začarane večeri, kinesko snimanje slika« itd. Mislimo, da naši O. Z. ni treba z ozirom na tak program še posebej opozarjati, da nima s tem Savezom Hrvatskih Orlova i Orlica u Zagrebu nikakega stika in da ji je njegov pojav neljub. Menda je ta Savez nekak poizkus hrvatskih Frankovcev, ki so politično propadla stranka in najbrže s snovanjem telovadne organizacije skušajo loviti naraščaj za svoje redke vrste. Vrste tiste hrvatske katoliškonarodne omladine pa, ki ima našemu krščansko-socialnemu programu enaka načela, se zbirajo okrog Narodnega Saveza. Ta zbira mladino našega prepričanja okrog sebe, vzbujajo čimdalje večje zanimanje za našo orlovsko organizacijo in želi ustvariti v bodočnosti svojo lastno katoliškonarodno telovadno organizacijo. O. K. O.

Nazaj v poganstvo bi radi spravili naše ljudstvo tisti narodni voditelji, ki jim narod ni hotel slediti in pravoslavje in svobodomiselnost. Opozorili smo že na odredbo Sokolskega Saveza SHS, ki vpeljuje v sokolske vrste obvezno vsakoletno proslavo prebujenja prirodnih sil s praznikoma »Pomlad svobode« in »Proljače bratstva«, ki naj pokažeta »sokolsko delo v luči resnice, lepote in plemenite sile!« Danes opozarjamo na plakate, s katerimi sokolske organizacije naznanjajo svoje prireditve. Večinoma je ena glavnih točk sporeda tudi ples v zvezi z izborna potrežbo. Novo na teh vabilih pa je tudi tu in tam vpoštevanje tistih bogov, ki so jih častili stari poganski narodi (Juplter, Vesna i. dr.). — So med nami tajne sile, ki z nekakim igračkanjem v izražanju pripravljajo tla za upeljavo paganizma. Katoliško jim ni zadosti narodno, preveč vsakdanje. Tudi lepe, številne molitve katoliške Cerkve so jim prekorne, zato so začeli ponekod zlagati nove, seveda brez besede Bog. »Nova Doba«, br. 143 t. l., tiskana v Splitu za Hrvate, ki so katoliki, prinaša n. pr. sledečo vest:

Molitev sirot. Oblastvena državna zaščita dece in mladeži je izdala o priliki »otroškega dne« ganljivo in navdušeno molitev sirot, ki jo radi lepe vsebine donajamo;

Molitev naša: »Ruša jih krije... Solze naše zalivajo... grobove onih, ki bolno krožijo... nad gomilami onih; a zibelke naše? Brez majkine pesmi, brez majkine toplote, brez majkinih poljubov. Tudi mi? Mi njihova mila dečica, njihova bedna siročad se ogrevamo s kresom Nade, Hrepenenja, Pričakovanja, Pomoči. Mi Vidova deca... čakamo v Očetnjavi Nežnost, da nas vlada, Milost, da nas blaži, Dobroto, da nas ljubi, Ljubezen, da nas greje, Pomoč, da nas reši.

Mi, otroci zemlje naše... prosimo za Obliz našim mukam. Bratje naših očetov, sestre mater naših, do Vas toplo vpijemo... Mišicam našim Moč za Obnovo Domovine. Žilam našim Krvi za Razvijo Domovine. Umu našemu Znanja za Prosveto Domovine. Duhu našemu Misli za Bodočnost Domovine. Naši duši Poleta za Lepoto Domovine, volji naši Energije za Procvit Domovine, Vestí naši Čistosti za Napredek Domovine. Zavesti naši Veličine za Dolžnost napram Domovini.

Mi, ki smo s kruto resničnostjo svojih najstrašnejših nesreč plačali zlate sanje, mi bomo šele zdaj znali živeti, in ne sanjati; odprite vsa srca, vsa vrata duše vašel... O bratje, šele danes začnjenja življenje naše in naša prva mladost... To je naša molitev... To je molitev sirot.« — Jezik je hrvatski, duh pa — D' Annunzijev...

Srbi slovenskim Orlom. Predsednik O. Z. je prejel od srbskih gostov, ki so se udeležili mariborskih prireditev, prirčen dopis, ki ga nastopno objavljamo: »Pošt. gospodine! Mi, Beogradjani, koji smo bili na sletu vaših Orlova — katoličkih Orlova — odneli smo sa njega najbolje utiske. Mi vam čestitamo i želimo vam uspeha i istrajnosti u borbi sa neprijateljem svojim — sa liberalnim Sokolom, koji je i ovaj put niskost svoje kulture na Bledu pokazao svojim infamnim ponašanjem. Veoma nas je začudila drskost Sokola, koji tvrde da smo mi pošli na slet, misleći da je to Sokolski, ili da smo bili prevareni. Mi smo ovdje u Beogradu u našem klubu još u mesecu januaru znali, da će to biti slet Orlova i još smo onda bili spremni, da ako zatreba, odmah krenemo tamo. To šta Sokoli tvrde, da mi u opšte nismo znali, da Orao postoji, ne osniva se na istini. Mi smo znali za njih, istina tek pre šest meseci i veoma nas je obradovalo, da se liberalnom Sokolu stavio na susret katolički elemenat »Orao«, da ne bi u omladini i u opšte u narodu zavladała jaka liberalna struja i da se očuva hrišćanski moral i da se koristi otadžbini udruženjem u kome bi manifestirao patriotizam, u kome bi se razvila energija, čvrsta volja i ojačilo telo da bi se, danas, sutra moglo stati neprijatelju otadžbine i crkve na susret odabranom vojskom i doviknuti mu »Quo vadis«? Da će Orao nadkriliti vremenom Sokola, uvereni smo i jako nas veseli, što će ipak vera naših otaca biti jača i pobeđiće utopije sadanje generacije — liberalnog naraštaja. Raduje nas naročito to, da ta borba potiče iz naše otadžbine u koju sada spada i Slovenija sa svojim sinovima, sa ugledom našim za kojim sledovati može nam samo na čast služiti, jer snagu za takav energičan rad ima samo Slovenac, to moramo priznati, jer je nesporna istina. Mi vam zahvaljujemo, što ste nam izašli na susret svuda gde smo bili, jer zbilja bili bi u mnogo nezgodnijem položaju da nije vaša pomoć bila tu, da nas iz neprilike izvuče. Ako ikada dodjete u Beograd, izvolite kod nas odsesti, bićete primljeni raširenih ruku, Bog živi! Bratske pozdrave od budućih Beogradskih Orlova.« Slede podpisi.

Čehoslovaki iz Amerike na vsesokolskem zletu v Prazi. Ameriški Čehoslovaki imajo troje katoliških sokolskih organizacij: Katoličká Jednota Sokol, s središčem v St. Louis, Rimsko a grecko

katolička Jednota Sokol Slovenský, s središčem v New Yorku, in Sokol I. Katolicke Jednoty Slov. Vsaka ima svoj časopis. Šestčlanska deputacija zadnje naštetih jednot je prišla z ameriškim Sokoli na praški izlet. Verni Slovaki niso vedeli, da češki Sokol v l. 1920, sprejema v svoje vrste sicer tudi žide, protestante in boljševice, le zavedne katolike izključuje. Ko so prišli v Prago, so po nekoliko dneh spoznali, da bodo k slavnostim pripuščeni le, ako se odpovedo naslovu »katoliški«. To spoznanje jim je zadostovalo. Odšli so še pred glasnimi praškimi slavnostmi v Brno, kjer so jih na vse pristrčno sprejeli in počastili čl. Orli. Posledica tega dogodka je bila, da se je v nekaj dneh ustanovilo 20 novih orlovskih jednot na Slovaškem. — Tudi sprejem Orlov in gostov v Mariboru in na Bledu ima pri nas podobne posledice. Cesar potrpežljivemu in prizanesljivemu katoliku ne moremo mi dopovedati z besedo, to mu dopovejo naši nasprotniki s kolom.

Jalovi pokušaj crnoga »Orla« da se ugniježi u Sisku. Pod tem naslovom piše »Sokol iz Siska« (Sok. Glasnik 1920, br. 6), da dva duhovnika v Sisku snujeta »crnoga Orla ili ispravnije noćnoga Čuka« — »u nadi-da stvorita temelj svojoj Crnoj četi.« Crna klerikala, crni vodja, klerikalni lancii... krase ta dopis. »Mladost« v svoji besedni zakladnici nima takih izrazov, s kakršnimi nastopa državotvorni, idej polni in kulturo dvigajoči... Sokol. V tej tekmi Orli ne bomo sodelovali.

Naslovna slika Sokol Glasnika 1920. leta predstavlja trojico v redu stojećih metalecv kamna v izpadu tako, da je proti gledalcu obrnjena čelna stran spodnjega telesa popolnoma nezakrita in kaže spolovila v središču slike. — Sok. Glasnik je list Saveza, v katerem so včlanjene tudi ženske in naraščaj; pišejo vanj tudi žene.

Sprejem br. Terseglava, ki se je pripeljal dne 26. avgusta zvečer v Ljubljano, je pokazal, kako cenimo Orli svoje nesebične voditelje. Br. Terseglav je bil prvi urednik »Mladosti« (od aprila 1908 do l. 1913), spisal je našo »Zlato knjigo« in nebroj člankov za Orla, več let je neutrudljivo sodeloval v vodstvu O. Z. kot govornik in agitator. Razširjenje orlovskega gibanja pred l. 1914. je v veliki meri njegova zasluga. 60 bratov v kroju, nad 150 bratov in sestra v civilni obleki, četa naraščaja in stotine ljudstva z godbo Orlov iz D. M. v Polju je pričakalo na kolodvoru br. Terseglava, ga pristrčno sprejelo in spremilo v sprevedu z lampijoni do Jugoslovanske tiskarne, kjer stanuje, in z navdušenjem sprejelo njegovo izjavo, da bo iznova zvesto sodeloval v orlovskih vrstah. Bog ga živi in blagoslovi njegovo delo!

Umrli Orli. 21. avgusta 1920 je umrl br. Miha Grad, akademik, član šentjakobskega Orla. Vzornega, delavnega brata so spremili bratje iz št. Jakoba ob Savi in Domžal ter 5 zastopnikov O. Z. k grobu. — 26. avgusta je podlegel grizi br. Ivan Gostinčar, marljiv član šentpeterskega Orla v Ljubljani. Smrt izredno delavnega, požrtvovalnega in sposobnega člana vodstva kršč.-soc. delavstva je tudi za orlovstvo občutna izguba. Šentpeterski odsek in O. Z. sta mu dala častno spremstvo na zadnji poti. — Bog bodi plačnik zaslužnima bratoma! Njun zgled naj vnema brate k delu!

Obvezno telovadbo za mladino obojega spola so letos vpeljali na Francoskem. Izmed obstoječih telovadnih organizacij je daleko najmočnejša katoliška: Fédération G. S. P. de France, ki je poslala na mariborski tabor 18 člansko odposlanstvo. Šteje že blizu 300.000 članov.

Dr. Žurek, voditelj odposlanstva katoliške kmečke moravsko-šlezijske mladine na mariborskih slavnostih, ki po nesrečnem naključju ni dobil pri-

like, da bi pozdravil orlovski zbor, tem potom pozdravlja naše Orle: Prožimo Vam kakor bratje svojo desnico in Vas pritiskamo na svoje srce ter kličemo: Ljubimo se, kakor nas je ljubil Gospod, z ljubeznijo živo, zvesto in požrtvovalno. Živila slovenska katoliška mladina v lepi svobodni Jugoslaviji!

Orlovski prapori. O. Z. raste in se izpopolnjuje. Čas je, da se vpeljejo tudi za nas primerne, lične in ne predrage zastave v naših vrstah. Vsled zahteve enotnosti bo O. Z. sama uredila v kratkem to zadevo in jo za vse odseke izpeljala skupno. Upamo, da bo v novem letu vsak odsek zbral okoli 1500 K za svojo zastavo, ki mu jo bo preskrbela O. Z.

Tajniki odsekov in okrožij! Naznanite vsak smrtni slučaj v odseku (s kratkimi podatki o delu in pogrebu) uredniku »Mladosti«. Ravnotako vsako prireditve, vsak novoustanovljeni odsek (v okrožju), vsak izredni dogodek iz delovanja organizacije. Kratko, s številkami, jedrnat, jezikovno pravilno! Želje glede organizacije ali »Mladosti« napišite na poseben list.

* * *

Iz Kamnika. Ko se je peljal naš regent Aleksander skozi Domžale, so ga prihitieli pozdraviti tudi Orli in Orlice s svojim naraščanjem. Orlov v kroju je bilo 106, naraščaja v kroju 110, Orlic v kroju 52, gojenk v kroju pa 86. V imenu orlovskega okrožja je regenta pozdravil predsednik Fr. Borc tako: Vaše Visočanstvo! V imenu krščanske orlovske organizacije kamniškega okraja Vam izražam našo zvestobo in popolno vdanost ter Vam kličem: Bog živi!

Regent pravi: »Prihodnji mesec idete v Maribor?« — »Da, Visočanstvo.« — »Dobro napravite!« — »Hočemo, Visočanstvo!« Krepko je stisnil predsedniku roko in ga odpustil.

Regenta je pozdravil tudi starosta Sokolov ter ga prosil zaščite Sokolu. Kaj je to pomenilo, nam ni umljivo. Ali je mislil, da bo vsled te prošnje vladar Orle zatrl? Ali je mnenja, da bo Orel Sokola udušil? Naše mnenje je, da se ne eno ne drugo ne bo zgodilo in so taki apeli Sokolov na regenta neumestni. Mi nočemo nikogar zatirati in uničevati, ampak se hočemo le razvijati in braniti svoja krščanska načela.

Kamnik. Mariborskega tabora se je udeležilo od nas 25 članov in 33 članic. V Mariboru so se udeleževali vseh zborovanj, kakor tudi skušenj za javni nastop. Tekme se odsek ni udeležil, pač pa je pri javni telovadbi nastopil s 16 člani ter postavil vrsto za orodno telovadbo. Članice je nastopilo 27. Mariborski orlovski tabor je bil za nas dogodek, ki nam ostane zapisan globoko v srcih vrnili smo se telesno nekoliko utrujeni, a duševno čili in zdravi. Z veseljem gremo na nadaljnje delo v vrstah orlovske organizacije: z Bogom za narod!

Višnja gora. Mariborskega tabora se je udeležilo 40 članov v krojih in 34 članic. Poleg tega se je oddalo še 12 izkaznic našim somišljenikom. Preden smo se odpeljali z vlakom, je g. fotograf Erjavc fotografiral celo skupino. V nedeljo 8. avgusta smo imeli skupen sestanek, kjer smo pozivili mariborske vtise in obsodili blejske napadalce.

Št. Janž - Sveče, Rož, Koroško. Dne 4. julija 1920 smo priredili orlovski tabor, katerega so se udeležili odseki z Jesenic (z godbo), iz Radovljice, Kranja, Tržiča, Škofje Loke, Ljubljane itd. Rožani so z zadovoljnim veseljem gledali četo Orlov in Orlic, ki je korakala v lepem sprevedu z jezdecami na čelu, s kolodvora skozi Bistrico in Podsinjovos na mesto taborenja v Št. Janžu, kjer se je otvorilo zborovanje s pozdravom domače Orlice Marice Ušnik. Po pozdravu br. Krivca z Jesenic in sestre

iz Ljubljane, je bogoslovec br. Blüml govoril o telovadbi, verstvu in izobrazbi Orlov. Nato smo pri sv. maši prosili Vsemogočnega, da blagoslovi naše težavno, a plemenito delo, prosili smo pa tudi svobode Korotanu, ki si bo kmalu volil svojo usodo, na kar nas je opozarjal v prepričevalnem govoru preč. gosp. kaplan C. Kandut. V imenu O. Z. je krasno govoril br. dr. Rožman o orlovskih ciljih. Orlovskega duha nam je treba, potem bo ljudsko glasovanje samo manifestacija. V imenu J. S. Z. je nastopil akademik br. Fr. Sušnik in orisal borbo krščanskega delavstva. V tem težkem boju naj bodo Orli pionirji krščanskega delavstva. Popoldne se je vršila na istem prostoru telovadba, ki je nas Rožane jako navdušila. Sploh se je pojavilo med našimi fanti in dekletki veliko zanimanje za Orla. Zato bi samo želeli, da naši bratje onstran Karavank pridno prihajajo v naš tužni Korotan, naši bodo obširno polje, čez katero bo Orel prostrl svoja krila. Bog živi!

Iz Št. Jerneja na Dol. se je mar. tabora udeležilo 15 članov odseka (12 v krojih). Dekleta, ki se jih je tudi nad 20 udeležilo tabora (10 v narodnih nošah), so vsa navdušena za Orlice in kmalu bo — kot sad mariborskega tabora — vzletela v Št. Jerneju tudi Orlica, za katero vlada veliko zanimanje.

Sv. Benedikt v Slov. goricah. Naš odsek je poslal na tabor 17 članov. Pri sprevedu smo imeli 1 zastavonoša in 14 članov v skupini nepopolnih krojev. Z Orli vred se je iz župnije udeležilo nad 100 ljudi tabora. Veselje vseh nad taborom je nepopisno.

Semič. Zanimanje za tabor je bilo pri nas precej živahno, nele med Orli, marveč tudi med izobraženim ljudstvom. Udeležilo se nas je tabora navzlic oddaljenosti 50: Orlov (z dijaki) 23 — 10 v krojih — nečlanov 10, godba 17 članov. Tja smo šli čez Št. Janž-Zidani most, nazaj čez Ljubljano.

Dobrníč. Novi so prišli naši Orli iz Maribora. Teга svojega praznika ne morejo pozabiti, misli se mude najraje pri raznih vtisih iz Maribora; ponoči slišijo godbo, kako doni po mestnih ulicah, 20 jih je šlo gori z zastavo, 18 v kroju. Pridružilo se jim je tudi par drugih fantov in bi se jih bilo še več, da ni pot tako dolga. Take prireditve, takih manifestacij še niso videli povečini nikoli. Ogleдали so si hkrati več kot pol Dolenjske, ker se niso vrnili nazaj skozi Št. Janž, ampak skozi Ljubljano. Z novim navdušenjem se bomo oklenili sedaj jesenskega in zimskega dela v odseku: urili si telo in si izobraževali um in srce. Bog živi!

Središče, okr. Ptuj. Mariborskega tabora se je udeležilo 28 naših Orlov, 20 v kroju. Telovadilo je 12 članov članske, 9 vadiateljske proste vaje. Radi pomanjkanja telovadne obleke niso mogli vsi nastopiti.

Rajhenburg ob Savi. Tudi naš rajhenburški odsek se je zbudil iz dolgotrajnega spanja, v katerega ga je zazibala svetovna vojska. Steje sedaj že 24 članov, samih telovadcev, 25 ljudskošolskega naraščaja; Orlice se bodo v kratkem ustanovile. Da je odsek v resnici začel delati, je pokazala krasna prireditve, ki se je vršila v Rajhenburgu dne 4. julija. Nad 200 Orlov, 100 Orlic in okoli 90 naraščaja iz bližnjih bratskih odsekov se je udeležilo ta dan orlovskega tabora, neštete množice, okoli 10 tisoč ljudi, so ta dan občudovale veliko spretnost in dovršenost v telovadbi, a občudovale so tudi vzorno obnašanje mladeničev Orlov in mladenk Orlic. Odsek se je polnoštevilno udeležil mariborskega tabora. Nastopilo je pri prostih vajah 14 članov, pri vadiateljskih 13 članov, na orodju dva. Polni navdušenja so se člani povrnili iz Maribora, s podvojenimi močmi bodo šli sedaj na delo in skušali zace-

liti rane, na katerih še krvavi odsek. Vse svoje mlade moči bomo sedaj zastavili v to, da se krščanska orlovska misel razširi in okrepi v lepem Posavju. Torej, bratje, na delo za lepa orlovska načela! Bog živi!

Ljubljana — Sv. Peter. Ne glej samo na svoj dobiček, delaj tudi za druge, odpovej se svoji dobrini na korist organizacije! To nalogo, nalogo bratstva izvršuje naš odsek v kar največji meri. Sadove zimskega dela, napredek na tehničnem kakor tudi na organizatoričnem polju delimo z bratskimi odseki širom vse Slovenije. Ni je nedelje, da bi ostalo kaj članov doma, vse gre na prireditve in tečaje. V polnem številu se je odsek udeležil okrožnih prireditev v Mostah in v D. M. v Polju in poizkusil čete za Maribor. Brez posebne agitacije so se prav vsi bratje udeležili slavnostnega sprejema prestolonaslednika Aleksandra. Na zadnjem fantovskem večeru pa nam je predavatelj prav lepo razložil koristi Orla za posameznike, za mladino sploh, za državo in narod.

Orlovski tabor na Viču 29. avg. je sijajno uspel. Povod mu je bilo blagoslovljenje nove zastave, ki ji je botrica (Orlica Ida Hvale) pripelala trak: »V delu in molitvi naša sreča in zmagaja.« Popoldanska telovadba je bila skrbno pripravljena in zelo dobro izpeljana. Izvrstno je nastopil zlasti dijaški naraščaj. Dobro obiskana prireditve je poživila in pomnožila Orla na Viču in v okolici.

Vič. Mariborskega tabora se je udeležilo 32 članov našega odseka. Na orodju so nastopili 4, pri prostih vajah 14, pri tekmi za prvenstvo 2, pri lahki atletiki pa 3 Vičani. Pri tekmi so dosegli častna mesta štirje naši fantje, in sicer pri prvenstvu Jože Hvale in Lev Lojk, pri lahki atletiki pa Franjo Hafner in Albin Petelin. Naš sklep po taboru je: delati neumorno naprej, da obdržimo tudi pri prihodnjih tekmah tako častno mesto.

Teharje. Naš odsek, ki je med vojsko počival, je po prevratu zopet začel delovati. Vsled neumornega delovanja predsednika br. Rančigaja se je kmalu dvignil iz prvih težkoč ter naglo izpopolnjeval. Članov šteje 30, naraščaja 35. Gojil je dosedaj telovadbo dvakrat na teden; v zimski sezoni pa tudi vsako soboto fantovski večer. Da razvije in poglobi našo misel tudi simbolično, si je nadjal odbor takoj spočetka nalogo, nabaviti si društveno zastavo, vsled česar se je takoj začelo z nabiranjem prispevkov. Priredilo se je v ta namen tudi par iger s popolnim uspehom. V sredi dela pa nas je hudo zadela izguba zaslužnega br. preds. Rančigaja, ki je bil 1. marca poklican kot kaplan na novo službeno mesto. Njegov duh nas je bodril k vztrajnemu delu. Poživljeni z večkratnim skupnim obhajilom smo dobivali obilo moči za napredek. Medtem nam je g. arhitekt Vurnik izdelal načrt zastave, katero smo takoj naročili pri č. š. sestrah v Mariboru, ki so poverjeno jim nalogo izvršile umetniško krasno. Dobili smo jo 13. junija t. l. in ta dan se je vršila tudi sijajna manifestacija našega Orla. Imeli smo prvi javni nastop, katerega je posetilo okoli 120 bratov sosednih odsekov v krogih ter lepo število Orlic in naraščaja. Nbroj ljudstva je z zadovoljstvom in navdušenjem pristvovalo taboru, občudujoč lepo novo zastavo in dobro uspelo telovadbo. Prireditve nas ni samo gmotno podprla, ampak je tudi dvignila naš ugled in našo sveto misel v javnosti. Zadobili smo navdušenja za nadaljnje delo, pri katerem nam bo zastava svetla vodnica. Za njo hočemo korakati neumorno naprej po poti naših svetih orlovskih načel, ne oziraje se na nizkotne sovražne napade, dokler naša misel popolnoma ne zmagaja na zgodovinskih Teharjih. Zato pa bratje naprej! Pokažimo

se vredne potomce naših slovityh pradedov! Vrzi mo raz sebe dosedanjo mlačnost ter si nadenimo trdno odločnost! Krepki: Bog živi! ne samo na jeziku, ampak tudi v naših srcih! Pokažimo se vredne visokega imena, ki ga nosimo!

Orlovska 10 letnica v Šmartnem pod Šmarno goro. Dolgo in skrbno smo se pripravljali, da bi svojo 10 letnico dostojno praznovali; vsaka seja, vsak fantovski večer, vsi zasebni pomenki; vse se je sukalo okoli naše 10 letnice. Ovir ni manjkalo, pa šli smo preko njih do cilja. Še dan 27. junij, ki smo ga imeli določenega skoraj pol leta naprej, nam je hotel vsled regentovega obiska udeležbo izjaloviti; pa vendar je bilo gledalcev nepričakovano veliko. — Povabljeni brate in sestre smo šli sprejeti k tacsenskemu savskemu mostu v lepem sprevodu: spredaj je šlo 15 jahačev, t. j. brat načelnik na belcu, 4 bratje v narodni noši in 10 bratov v kroju; za njimi je korakalo 10 Orlov v kroju; nato društvenice z lepimi šopki za goste; nazadnje pa je vodil br. podnačelnik 33 Orličev v kroju. Pri mostu smo napravili špalir in br. načelnik je na konju pozdravil ljubljene goste Orle in Orlice ter naraščaj, ki so z orlovske godbo iz D. M. v Polju na čelu prišli proslaviti naš dan iz bližnjih, pa tudi daljnih odsekov. Med pozdravom so naše pridne društvenice vsem velikim in malim gostom pripelale šopke. Nato se je pod lepo Šmarno goro razvil prelep in dolg orlovski sprevod proti Šmartnu. Bog nam je dal tudi za ves dan lepo vreme, kakor smo ga prosili. Oko vsakega orlovskega prijatelja se je moralo radovati ob tem prijetnem prizoru, ko je videl, kako manifestira v lepem in nedolžnem veselju orlovska ideja. Pri telovadbi je nastopilo na pripravnem in okrašenem telovadišču 45 Orlov, 24 Orlic, 50 Orličev in 20 gojenk; vseh bratov in sester je bilo na slavnosti okoli 200. Telovadba je bila lepa, gotovo v čast celotni in krajevni organizaciji. Spodobilo bi se, da bi se saj tistim, ki so se za to prireditve posebno trudili in veliko žrtvovali, na tem mestu posebej zahvalili. Vemo pa, da Orel in Orlica ne iščeta hvale in da jima je najlepše plačilo zavest, da sta nekaj dobrega storila. Zato pa vam, drage sestre in ljubljene bratje, ki ste pri naši 10 letnici tako lepo in nesebično sodelovali in se našemu vabilu tako številno odzvali, vsem kličemo: Bog povrni! Kadar nas boste poklicali, vam pridemo vrniti in Orla krepiti. Bog živi!

Mladinski tabor na Trati.

Dne 22. avgusta se je vršil na Trati v Poljanski dolini orlovski mladinski tabor, ki je uspel dobro, nad pričakovanje. Številne čete Orlov in Orlic in naraščaja, vse polne navdušenja in orlovske samozavesti mnogobrojne množice, ki so se zbrale od vseh strani na tabor, vse to je še dvignilo pogum našemu mlademu Orlu, ki je vzletel prejšnji dan na Trati, da tekmuje z brati, ki ga obdeležajo na vseh straneh.

Prvi je došel na Trato bratski žirovski odsek, ki sta ga sprejela br. Demšar in Stanovnik na konjih. Br. Demšar je v kratkem, a iskrenem pozdravu naglašal orlovske bratstvo in se zahvalil za številno udeležbo. Z žirovskim Orlom so prišli tudi naši bratje iz zasedenega ozemlja. Njih navdušenja za orlovske delo ni zadržala niti demarkacijska črta, niti slabo vreme, niti dolga cesta. Nato je šel žirovski odsek skupno z našimi fanti Orli naproti bratskim četam, ki so imele priti po cesti iz Škofje Loke. V narodnih nošah so sledila naša dekleta, ki so obdarovala udeležence s šopki, in nato številno občinstvo. Kmalu so jeli prihajati okrašeni vozovi, za njimi se zaslisijo zvoki orlovske himne: čete škofjeloškega okrožja in drugih odsekov prihajajo! Na čelu orlovske godbe iz Selc, nato dolge vrste

Orlov, Orlic in naraščaja iz škofje Loke, Stare Loke, Selc, Št. Vida, Radovljice itd. Goste je navdušeno pozdravil br. Stanovnik, na pozdrav je odgovoril v ognjevitih besedah škofjeloski načelnik. Orlovske čete so se z ljudstvom vred razvile v dolg sprevod, ki je ob domačih zvokih godbe — kakor zmagoslaven vhod — odkorakal skozi Gorenjo vas na Trato pred župno cerkev. Tu je pozdravil udeležence č. g. župnik Brajec Jožef. V svojem govoru je izrazil željo, da bi prodrla orlovska načela ne samo v Poljanski dolini, ampak po celi Sloveniji in Jugoslaviji in da bi bilo konec prepira med rodnimi brati. Zatem se je vršila božja služba. Č. g. spirital Potočnik Ciril je v krasnem cerkvenem govoru razvijal in poudarjal misel, da morajo biti tudi naša mladost, zdravje in moč Bogu posvečena. Po govoru je daroval sv. mašo in z njo je bilo dopoldansko slavlje zaključeno.

Opoldne so dospeli še bratje iz Horjula, ne menceč se za dolgo in težko pot, da tudi oni nastopijo na telovadišču.

Kmalu popoldne so se jele zbirati na telovadišču množice gledalcev. Z napeto pozornostjo je spremljalo občinstvo precizno izvajanje težkih vaj Orlov in Orlic, zlasti je ugajala moreška in proste vaje naraščaja. Glavna in najtežja točka bogatega sporeda pa je bila orodna telovadba članov in naraščaja. Tako dobrega izvajanja skoro vratomnih vaj Tratarci do sedaj še nismo videli. Občinstvo je občudovalo čudovito spretnost in sigurnost telovadcev in jim navdušeno ploskalo. — Med telovadbo in sploh pri celem taboru je izvrstno igrala selška orlovska godba, ki je mnogo pripomogla k tako sijajnemu uspehu prireditve. Po telovadbi so nastopili govorniki, tako g. gimn. prof. Gorjanc, br. Terčelj iz škofje Loke in br. Gogala iz Poljan. Po govorih se je razvila med udeleženci pristrčna zabava in le prehitro je prišel čas ločitve. S čutom hvaležnosti smo se poslovili od bratov in sester, oni so pa odnesli seboj prijetno zavest, ki jo ima človek, ko je izvršil kaj velikega in dobrega.

Naš novo ustanovljeni Orel šteje že skoro 40 članov in njegovo število še zmeraj raste. Zlasti vlada veliko zanimanje za naraščaj. Upamo, da se ob letu zopet vidimo. Bog živi!

(Tako dolgih dopisov radi omejenega prostora ne bo mogla »Mladost« več sprejemati. Dopisniki — kratko in jedrnatost se izražajte, napišite le dejstva in številke, brez občutkov in samohvale! — Urednik.)

Orlovski odsek Šmartno pod Šmarno goro poroča o prvem polletju 1920.

Naš odsek vodi vse knjige, kakor jih naroča O. Z. v okrožnici iz decembra 1919, to je vložni zapisnik, sejni zapisnik, blagajniško knjigo, zapisnik fantovskih večerov in kroniko; vaditeljski zbor pa še posebej svoj sejni zapisnik in zapisnik udeležbe. Poleg tega pa ima odsek še polo članarine, polo udeležbe, polo mesečnih preglednic in polo rednih ter podpornih članov. Na podlagi teh knjig in pol podajemo za prvo polletje 1920 sledeče poročilo: Fantovski večer se je vršil vsak teden, vseh smo imeli 26; predavalo se je šestkrat; obiskavalo je te večere povprečno 20 članov (vseh rednih članov je pa zdaj 37). Telovadb je bilo 36, telovadilo je povprečno 9 bratov. Javno smo nastopili 8krat. »Mladosti« imamo naročenih 15, naročnine smo plačali doslej 120 K. Članarine smo plačali Zvezi 165 kron. Članov imamo: rednih 37, podpornih 13, častnega 1. Telovadi zdaj 18 bratov. Naraščaj šteje 33 članov. Članskih krojev imamo 10, telovadnih oblek 6. — Vložni zapisnik izkazuje 66 dopisov in vlog. Sejni zapisnik poroča, da je imel odbor 17 sej, redno na 14 dni. Blagajniška knjiga pa pravi, da

je blagajna skoraj zmerom suha. Iz zapisnika fantovskih večerov izvemo, da so ta zapisnik vodili večinoma vsi bratje od kraja, da so se pri vsakem večeru vadili v petju, sami večere otvarjali, predsedovali, zapisnikarja imenovali, zapisovali, razgovor vodili, večere zaključevali; izvemo tudi, da so prebirali »Zlato knjigo«, knjigo o lepem vedenju, poročali o »Mladosti«, pretresali odseke, okrožne in zvezine zadeve ter vloge in dopise, se razgovarjali o časovnih političnih in gospodarskih dogodkih in vprašanjih. Sejni zapisnik vaditeljskega zbora pravi, da so se seje vršile na 14 dni in se je telovadilo po naprej določenem načrtu. Kronika na kratko zapisuje važnejše dogodke v našem odseku: Kako se je ustanovilo naraščajsko vodstvo; kako je na Vstajenje nastopilo pri procesiji deset bratov v kroju vključ največjim oviram; kako smo ob birmovanju sprejeli svojega škofa, da je vključ velikemu poljskemu delu bilo pri sprejemu 13 Orlov in 26 Orličev v kroju in je Prevzvišenega brat načelnik pozdravil, zvečer pa da smo priredili majhno podoknico z lampijoni, petjem, nagovorom, drugi dan pa da je odsekovo zastopstvo v avdijenci Presvetlemu čestitalo na 70letnici; kako smo prestali eno organizatorično in tri tehnične revizije; kako smo sodelovali v Ljubljani ob škofovi 70letnici s 7 Orli in 30 Orličev v kroju; kako smo hodili na orlovske slavnosti, n. pr. na Ježico, v Moste; kako je šlo 10 Orlov in 30 Orličev v kroju k regentovemu sprejemu v Št. Vid in 18 Orlov v kroju k enakemu sprejemu na Ježico. Posebno poročilo zasluži naša orlovska 10letnica, ki smo jo obhajali 27. junija. — Prestali smo tudi enkrat precej hudo krizo, kajti zapisnik rednih članov pravi, da je enkrat izstopilo 15 bratov in se je vsled nerodnosti, neodločnosti in nezavednosti hotel odsek kar razsut; to so naši »naglavni« grehi. Pa vendar smo vztrajali in nismo se kesali; kajti danes imamo 37 rednih in 13 podpornih, to je skupaj 50 članov, kar je za naš mali kraj (1500 duš) veliko; pa ne samo člane štejejo, ampak tudi delamo, trudimo se za to, da bi res napredovali. Zato pa, bratje, vztrajno in požrtvovalno naprej! Truda in znoja se veselimo, udeležujmo se vsega, prav vsega orlovskega dela, pa se bomo tudi sadov lahko veselili. Bog živi!

Ljubljana — Sv. Peter. Mesec dela je za nami, dela in uspeha. Priprava za tabor v Mariboru nam je okupirala telo in duha, izpolnila nam vsak najmanjši prosti čas, navdajala nas s hrepenjem in navdušenjem. — Poleg rednega fantovskega večera in mesečne seje je odsek imel še dva izredna sestanka, kjer smo se natančneje domenili glede Maribora. Tabora se je udeležilo 40 bratov, med temi 2 tekmovalca za prvenstvo, tekmovalna vrsta za nižji oddelek, 20 bratov v kroju, ostali pa v civilu. — Uspeh in sijaj tabora nam ni bil samo plačilo za dolgo in skrbno pripravo, bil nam je pred vsem živo netivo navdušenja, vir veselja do novega dela, kažipot za bodočnost. Bog živi!

Ljubljana — Sv. Peter. Vsled preoblega zunanjega dela smo notranje skrčili tako, da imamo fantovski večer vsako drugo sredo v mesecu; le petje gojimo redno vsak teden. Nikakor pa ni vsled tega v odseku čas odmora ali znamenje spanja, nezanimanja, nasprotno, vsakemu odseku priskočimo na pomoč, vsake prireditve se udeležimo vsaj po nekaj bratih. — V mesecu maju smo imeli en fantovski večer, na katerem je referent govoril o potrebi, namenu in pomenu ljudskega odra. Pri širši seji pa smo določili program za poletno sezono in si v glavnem začrtali pot za delo v prihodnji zimi. Proslave ob 70 letnici prevzvišenega škofa dr. Ant. B. Jegliča se je odsek korporativno udeležil in je tudi pri telovadbi pokazal svoj napredek. Bog živi!

Iz Kamnika. Dne 18. junija t. l. je imel naš odsek skupno z orliškim krožkom in obojim naraščanjem svojo javno telovadbo. Ker je prihitelo tudi večje število bratov in Orlic iz okoliških odsekov, se nas je zbralo nad 60 Orlov in 70 Orlic v kroju ter mnogoštevilni oboji naraščaj. Po popoldanski skušnjaji so se razvrstile skupine v spreved po mestu, na čelu jim 3 Orli-konjeniki in meneska godba. Takoj po obhodu se je pričela javna telovadba na vrtu nekdanjega hotela »Krištof«. Nastopil je povečini samo domači odsek. Proste vaje posameznih skupin so bile dobro izvajane. Orodna telovadba in skupina na drogu in bradlji je ves nastop še izpopolnila. Občinstvo je skupine kakor tudi posameznike pri orodni telovadbi burno pozdravljalo. Goste je za odsek pozdravil podpredsednik br. Borc, za J. S. Z. tov. filozof Sušnik. Zastopnik O. Z. br. Pavlin je povabil navzoče na mariborski orlovski tabor. Razliko med Orlom in Sokolom je očrtal br. Grampovčan. Veselica po javni telovadbi se je vršila v najlepšem redu ter so se člani kakor občinstvo ob določeni uri razšli s trdnim sklepom: združiti vso dobromislečo mladino v orlovski organizaciji, ki je zmožna, ohraniti mladino pošteno, odraslim pa nuditi pošteno zabavo in razvedrilo. Pri delu nas ne straši omalovaževanje nasprotnikov, dokažemo jim vselej in povsod, da se Orli ne skrivamo in ne prežimo izza plotov na nasprotnike — ponosni in močni smo dovolj, da tudi javno nastopimo in se pokažemo. Tolažijo se, da bo v nekaj letih ves narod prepojen s sokolskim duhom in včlanjen v sokolstvo. Tolažbo jim radevolje prepustimo, javnost pa naj sodi, katera organizacija je — zlasti v našem okrožju — močnejša in sposobnejša za življenje.

Mirna je bila zastopana na mariborskem taboru po 25 udeležencih. Orlov je bilo 15, in sicer 6 v popolnem kroju, eden samo s čepico, 1 kot vojak na dopustu v vojaški obleki in 7 v navadnih oblekah. Orliški krožek je poslal 3 članice v kroju, 7 pa jih je bilo v navadnih oblekah. Vsi smo se udeležili skupnega pohoda čez št. Janž-Brunek-Radeče-Zidani most, ki ga je napravilo trebanjsko okrožje s sodelovanjem semiške godbe. Pri članskih prostih vojah so nastopili 4, pri vaditeljskih 3 bratje. Ko smo se v ponedeljek zjutraj zopet vrnili s posebnim vlakom, nas je na postaji na prav genljiv način sprejel obojni naraščaj z zastavicami, zapel »Mi smo Orli, mlada četa«, med sprevedom proti društvu pa orlovsko koračnico. V nedeljo dne 8. avg. se je vršilo v društvu predavanje o mariborskem taboru. Naj zvedo tudi drugi o veličastni manifestaciji kršćanske misli, katere priča smo bili. — Trebanjsko okrožje se je pridno udeleževalo vsega, kar je nudil Maribor. Zlasti smo se v soboto s pridom udeleževali zborovanj raznih strok. Fantje na orlovskih in delavskem zborovanju, dekleta na zborovanju Orlic, popoldne posamezni zastopniki na občnih zborih: pevske zveze, zveze ljudskih odrov, S. K. S. Z., v ponedeljek na zborovanju J. K. Z. Po mokronoškem odseku je bilo okrožje zastopano tudi pri petju staroslovenske maše na Glavnem trgu. — Povratek ni bil skupen. Večina se je vrnila z Zidanega mosta preko št. Janža domov. Drugi so šli preko Ljubljane, nekaj tudi na Bled. Del št. Ruperčanov je napravil iz Litiije izlet v Štango in se odtod vrnil domov peš. Po raznih potih smo se pa vendar vsi vrnili domov z vtisom, da prihajamo iz najveličastnejše manifestacije, ki se je kdaj vršila v Jugoslaviji. Z ogorčenjem moramo zavračati vse laži glede tabora, najbolj pa nas bole blejski dogodki napram tujerodnim gostom.

Utrdimo in ohranimo bratsko vez s češkoslovaškimi Orli! Kako? Večje število članov in odsekov čl. Orla se je že naročilo na »Mladost«.

pošiljajo našim pisma in razglednice. Žele, da bi mi isto storili. O. Z. priporoča, da se vsak odsek naroči na 1 izvod mesečnika »Orla«, najbolje potom pisarne O. Z. Stane letno okoli 28 naših kron. Bratje, vzdržite stike s češkoslovaškimi brati, dopisujte si, naročite in čitajte »Orla«. Pokažimo na ta način, da visoko cenimo bratsko vez s Čehoslovaki.

Češki soc. demokrati pišejo v listu »Ravnost« (27. maja 1920): »Moravska je po velikem delu za morjena po klerikalizmu. Boj proti tej gnojni buli je za nas nujen. Če se borimo za socialni napredek (t. j. boljše življenje), ne moremo biti nedelavnici, kadar se gre za oslabitev trdnjave reakcije in nazadnjaštva. Vršimo tudi v ti smeri svojo dolžnost. Ne bomo niti v tej zadevi mevže: pojdimo stvari do korenine in propagiramo izstop iz Cerkve in ustanovitve soc. demokratičnih brezverskih skupin povsod tam, kjer je ljudstvo na to že duševno pripravljeno.«

Otroci 21. stoletja. Šolarčki izpod 10 let so v celih trumah šli 1. maja za rdečim praporom v Brnu in kričali: Hočemo socialistično republiko! Orlovski naraščaj naj bo drugače vzgojen: doma ubogljiv, v šoli pridren, v cerkvi pobožen, na ulici pa tih in dostojen do vsakogar. Vaditelji, strogo preganjajte iz vrst naraščaja vsako nestrpnost, zagrizenost in surovost.

Na Francoskem in v Belgiji je zastopalo O. Z. tročlansko odposlanstvo v času od 14. julija do 15. avgusta t. l. Mudilo se je zlasti v Parizu (sedež F. G. S. G. F.), v Metz (glavni nastop in tekme za 1920), v Liegu (Belgija, glavni nastop in tekme Belgijcev) ter v Caenu (sev.-vzh. Francija) na tedenskem organizatoričnem tečaju. Doseglo je velike uspehe.

Mednarodna zveza katoliških telovadcev je bila ustanovljena že 31. julija 1911 v Nancyju na Francoskem o priliki prve mednarodne telovadne tekme. Ustanovile so jo takrat sledeče telovadne organizacije: francoska, kanadska, laška, belgijska, alzaška in švicarska. Pravila so izdelali zastopniki še isto leto 11.—16. decembra 1911 v Rimu. Zastopanih je bilo 10 narodnosti. Dne 14. decembra 1911 je sprejel sv. oče Pij X. zastopnike katoliških telovadcev v privatni avdienci. Zanimive so besede, ki jih je rekel Pij X. enemu izmed teh zastopnikov: »Ko sem pustil, da se je priredila v Vatikanu pred par leti telovadna tekma, sem vendar jasno pokazal, kako mislim o tem gibanju. Do danes nisem prenehal deliti temu gibanju svoj očetovski blagoslov. Ako so še sedaj pomisleki proti katoliškim telovadnim organizacijam, tedaj mi ne preostane drugega, ko da pričnem še jaz telovaditi; upam, da bodo potem vsaj moj zgled posnemali.«

Zveza katoliških telovadcev v Luxemburgu ima 105 odsekov z 8000 člani. Posamezna društva se imenujejo: association local. V vsakem društvu je več odsekov, n. pr. glasbeni, dramatični, izobraževalni odsek, hranilnica, športni odsek itd. Vsak športni odsek ima tri oddelke: telovadni oddelek, nogometni oddelek in oddelek za skaute. Telovadni oddelki, ki jih je sedaj 105, tvorijo svojo zvezo. Ravnotako tvorijo vse hranilnice, ki so pa le odseki društva, svojo zvezo. Hranilnice so zgrajene na zadružni podlagi. Predsednik luksemburške zveze katoliških telovadcev nam je obljubil za »Mladost« članek o luksemburški katoliški telovadni organizaciji, ki ga bomo priobčili v eni prihodnjih številkih.

Na Holandskem so katoliški telovadci tudi že lepo organizirani. Sedaj je že nad 400 društev z 10.000 telovadci. Odseki za nogomet štejejo nad 17.000 članov. V vsaki škofiji obatoji svet za telesno vzgojo; za celo državo pa obatoji poseben svet, ki vodi vse mladinske organizacije.

Olimpijske igre za leto 1920, se vrše v Antwerpeni (Belgija). Prve so se vršile 1896 v Atenah, (za leto 1916, (Berlin) so vsled vojske odpadle. Letos se prvič vrše tekme poleg športnih vaj tudi v telovadbi, in sicer proste vaje, oziroma vaje z orodjem, drog, bradlja, konj (ena vaja prosta, ena predpisana), tek čez ovire. Igre so mednarodne; dopušča pa se k tekmam le po 16 do 24 mož enega naroda.

Demokratsko bratstvo. »Jug« (Osijek) pozdravlja kongres židovske cionistične mladine: Kot liberalni in demokratični širokodušni del naroda mi napredni Jugoslovani simpatično sprejemamo to (judovsko) gibanje ter jamčimo — kar se ob sebi razume — hebrejskim nacionalcem za čas bivanja v naši državi položaj polnopravnih državljanov. — Primerjajmo s tem, kako so pisali in še pišejo demokratski listi o orlovskem taboru v Mariboru in kako se je obnašal cvet demokratov nasproti slovanskim in francoskim katoliškim gostom tega tabora na Bledu in drugod! Žid — da, ker je kapitalist in sovražnik krščanstva, brat — ne, ker je veren kristjan in delavni ljudski sin! To je geslo demokratov.

Naval židov na češko državo. V čsl. ministrstvih sedi 400 visokih uradnikov židov, 2 ministra sta žida, 19 poslancev je židov. Iz Avstrije in Mažarske se v gručah doseljujejo židje. — Magari žid — le ne katolik!

Nagovor Mithaela Bubniča, pokrovitelja omladine na Slovaškem.

Bratje in sestre! Zmiraj se bom spominjal na oni govori, ki ga je govoril tajnik židovske internacionalne na nekem javnem shodu. Z veseljem je poudarjal res duhovito sestavljeni židovski program. Rekel je, da so židje dobro opazili moč denarja in zato zasedli trg z denarjem. Videli so, kakšna moč je skrita v novinah, in zato so si jih kupili. Najbolj pa me je presenetilo, ko je povedal: Mi smo vrgli med narode narodnostno misel, dobro vedoč, da tako krščanske narode raztrgamo in se bodo med seboj klali. In še dalje: Še vprašanje socialnega siromaštva bomo pričeli in vstal bo stan proti stanu. Mi bomo imeli povsod svoje ljudi, kateri se bodo na videz drug zoper drugega bojevali, ampak potihoma bodo sporazumljeni. In glejte, dragi bratje, današnje razmere! Ali se ne bojuje kristjan zoper kristjana? Ne ubogamo namreč svojega Odršenika, ki nas svari: »Po tem vas poznajo, ako se ljubite med seboj.« Po tej zapovedi hočemo vzgojiti na Slovaškem srca naše mladine. V mislih imejmo samo ideal, ki ga nam je Jezus sam pokazal in ki ga je svet zastrupil. Po Kristusu hočemo k spoznanju resnice, po Kristusu hočemo priti k poznanju in zblizanju narodov, da bi posameznik živel po postavi Kristusovi in narodi bili napolnjeni s plemenito ljubeznijo, ne pa s sovraštvom.

Književnost.

Priporočamo bratom, da si preskrbe in prečitajo sledeče knjižice:

Zločin nad domovino. Spisal Domo-ljub. Natisnila Zadržna tiskarna. K 4.—

Država brez Boga. Jos. Debeljak. Natisnila Jugoslov. tiskarna. K 3.—

Primitite tatu. Spisal Nemanič. Natisnila Jugoslov. tiskarna. K 3.—

Obljubljena dežela Socialija. Natisnil A. Slatnar v Kamniku.

»Velika nevarnost za vero.« 1 K.

Politični katekizem. Izdalo tajništvo S. L. S.

Ali se ženska res nima pravice vti-kati v politiko? Izdala »Krekova prosveta« v Ljubljani. K 2.—

Ena naših poglavitnih nalog je: izobrazba in širjenje izobrazbe med katoliškim ljudstvom. Te knjižice pa nam razlagajo časovne pojave in razmere na lahko umljiv način, prav kakor potrebujemo, da ne zaostanemo za svojim časom.

Osnovni pojmi opisne geometrije (Fr. Jeran, prof. real.). Strani 175, cena z doklado K 45.60. Uvod opisuje risalno orodje.

Jos. Jurčičevi spisi, 6. zvezek (uredil dr. Ivan Grafenauer); Doktor Zober. Tugomer. Strani 214, cena z doklado broš. K 19.20; vezano K 31.20. Dodatek vsebuje Opomnje z razlago in tolmači manj znane besede.

Skrivnost najdenke. Povest. (Reim-michl. Poslovenil P.) II. izdaja. Strani 93, cena z doklado broš. K 9.60, vez. K 14.40.

Vse tri knjige je založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Orlovski koledarček za l. 1921. bi radi mnogi člani, ki pozivajo O. Z., naj ga izda. Predsedstvo ima tudi to željo; če bo le mogoče doseči primerno nizko ceno, bo O. Z. izdala koledarček za Orle in Orlice, ki bo vseboval poleg koledarja tudi par načelnih člankov, statistične podatke in dosti praznih listov za bilješke. Da bo založnik vedel, koliko izvodov bi se moglo prodati, naj vsak odsek takoj pozove svoje člane, Orlice in podpornike, da ga naroče, potem pa naj tajniki nemudoma sporoče, koliko koledarčkov naj bi se jim poslalo.

Kraljica-mučenica. Zgodovinski roman. Španski spisal znameniti P. L. Coloma, v slovenščino prevlel Fr. Poljanec. Knjiga, opremljena z zgodovinskimi opombami in slikami, opisuje trpljenje in smrt Marije Stuart; stane (z drag. doklado vred) 30 K. Dobi se v Jugoslovanski knjigarni.

Fran Levstik; Poezije II. Uredil C. Golar. Založila Jugoslovanska knjigarna. Str. 191. Cena broš. (z drag. dokl. vred) 12 K, vez. 24 K.

Poezije III. v istem obsegu, za isto ceno.

Društvo slov. profesorjev v Ljubljani je izdalo, Jugoslovanska knjigarna pa je založila po V. Novaku izvedena pregledna zemljevida: **Slovenske dežele in Istra** (načrt Ljubljane z okolico v desnem kotu) in pa: **Kraljevina SHS** (politični pregled in železnice); načrt: Beograd z okolico v levem kotu. Prva, lično in strokovnjaško izvedena slovenska zemljevida naše zemlje nujno priporočamo v nabavo vsem društvom in odsekom. Cena po 8 K 40 vin. (z dokl.)